

Redaktora vārdi

Sveicināti jaunajā gadā!

Mēnesis ir pusē, un pie jums, godājamie lasītāji, nākam jaunā veidolā. Protams, tādās reizēs sirds mazliet dreb — kā vienmēr, kāpjot nezināmā upē pirmoreiz. Kā viss izdosies? Vai krāsas būs labi sajaukušās? Vai novada iedzīvotāji pastkastītēs saņems bezmaksas izdevumu? Tāpēc vēlreiz liekam pie sirds: ja kāds mūsu novada cilvēks savā pastkastītē 19. I vēl nav saņēmis *Dundadznieku*, lūdzam mums par to ziņot, rakstot, zvanot, piekāpjot redakcijā. Sakot paldies tiem **ārpus novada** mītošajiem lasītājiem, kas apmaksājuši rēķinus un saņems *Dundadznieku* dzīvesvietā, atgādinām, ka šāda iespēja pastāv visiem Latvijas iedzīvotājiem. Rakstiet, zvaniet, un mēs to palīdzēsim nokārtot.

Šajā numurā publicējam anketu. Aptauja skar iedzīvotāju dzīves kvalitāti, tāpēc silti iesakām atsaukties. Gada beigās nodrukāsim anketu par avīzes jauno modeli. Bet izvērstākas pārdomas par *Dundadznieku* — 2015 lūdzam lasīt 3. lappusē.

Veselīgu, radošu un gudra prieka piepildītu 2015. gadu!

Alnis Auziņš

2. lpp. **Mieru un saticību!
Gunāra Laicāna jaungada vēsts.**
4. lpp. **Par bremsēm un uzņēmību.
Mazo uzņēmēju, mājražotāju iespējas.**
6. lpp. **Aizdzen mani Dundagā.
Agneses Gancmanes mazmazdēla stāsts.**
8. lpp. **Kāpēc filma *Nav divu ceļu*
satracināja *Zapribas* šefu Kirejevu?**
10. lpp. **Dzīves skola
pamudina atgriezties parastajā skolā.**

Ko soli mums, 2015. gads?

Janvārī

Ledus diskotēka, hokejs. Zolītes sacensības Dundagā. Individuālās novusa sacensības Kolkā.

Februārī

Novada tautas deju kolektīvu skates un koncerti. Zolītes sacensības Dundagā un Kolkā. Individuālās novusa sacensības Kolkā. Sacensības galda tenisā Kolkā.

Martā

7. III *Dziesma manam novadam* Kolkā, 28. III — Dundagā. 16. III Leģionāru piemiņas diena. 21. III mazo vokālistu koncerts *Cālis* un *Gailis* Dundagā. 25. III Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena Dundagā.

Aprīlī

5. IV Lieldienu pasākumi Dundagā un Kolkā. 18.–19. IV putnu vērošana Kolkasragā — *Cemex* putnu dienas. Komandu sacensības novusā Kolkā.

Maijā

16. V Muzeju nakts Kubalu skolā–muzejā, pašdarbības kolektīvu koncerts *Es savai ģimenei* Dundagā. Pēdējā skolas dienā vecāku koncerts bērniem Dundagas vidusskolā. Kurzemes čempionāta pludmales volejbolā Kolkas posms.

Jūnijā

5. VI Baznīcas nakts Dundagas luterāņu dievnamā. 6.–7. VI Slīteres ceļotāju dienas. 13. VI jaunās estrādes atklāšana Dundagā. 20. VI Jāņu ielīgošana. 23. un 24. VI Jāņu ugunskuri lie-dagā. 27. VI folkloras festivāla *Baltica* ieskaņas koncerts Dundagā. Retro filmu vakari Lībiešu tautas namā Mazirbē. Futbola spēles Dundagas un Kolkas stadionā. Dundagas novada pludmales volejbola turnīrs.

Jūlijā

3.–5. VII desmitais novada atklātais šaha čempionāts *Dundagas torņi*. 5. VII Latvijas Antīko automobiļu kluba sekcijas *Youngtimer Rally 2015* rīkotā rallija posma finišs Dundagā,

spēkratu izstāde un apbalvošana. 18. VII Kolkasragam — apaļi 975! 25. VII Sklandraušu festivāls Dundagā.

Retro filmu vakari Lībiešu tautas namā Mazirbē. Mākslas plenērs un izstādes *Līvzeme 2015* atklāšana Mazirbē.

Kādā bumbainā sestdienā jūlija beigās vai augusta sākumā *Daiņa Derkevica piemiņas* kauss volejbolā Pācē. Futbola spēles Dundagas un Kolkas stadionā. Dundagas novada pludmales volejbola turnīrs. *Joker Beachball* posms Kolkā. Kolkas kauss pludmales volejbolā.

Augustā

1. VIII Lībiešu svētki Mazirbē un Kukaiņu nakts Šlīterē. 2.–6. VIII Mazirbes rekolekciju centrā Gregorikas dienas. 29. VIII Senās uguns nakts un stafetes skrējieni *Sirdspuksti jūrai* (Dundaga–Mazirbe–Kolka). Retro filmu vakari Lībiešu tautas namā Mazirbē. Novada sporta diena. Futbola spēles Dundagas un Kolkas stadionā. Dundagas novada pludmales volejbola turnīrs. Rubeņa kauss futbolā Kolkā.

Septembrī

5. IX absolventu salidojums Kubalu skolā–muzejā. 26. IX Dundagas vidusskolas 70 gadu jubilejas salidojums. Olimpiskā diena novada izglītības iestādēs. Spēka diena.

Oktobrī

4.–5. X *Euro BirdWatch* putnu dienas Kolkasragā. 10. X Ģimeņu svētki Dundagā. 17. X mazo dundadznieku uzņemšana novada saimē. 31. X Leģendu nakts Dundagas pilī. Turnīrs novusa dubultspēlēs.

Novembrī

11. XI Lāčplēša diena Dundagā, Kolkā un Mazirbē. Līvu karo-ga svētki Mazirbē un Kolkā. 17. XI valsts svētki Dundagā un Kolkā. Turnīrs novusa dubultspēlēs. Jūras makšķerēšanas sacensības Kolkā.

Decembrī

Ziemassvētku egles un tirdziņi, Adventa laika pasākumi. Vecgada balle Dundagā, Kolkā un Mazirbē. 26. XII Kolkas tautas nama 60 gadu jubilejas svinības, ansamblim *Laula* — 15.

Iespējami grozījumi, tāpēc sekojiet informācijai!

Tūrisms: tālr. 63232293, 29444395 (Dundaga), 28385025 (Slīteres nacionālais parks), 29149105 (Kolkasrags).

Kultūras pasākumi: tālr. 63237859, 22021270 (Dundagā), 26385604 (Kolkā), 20383578 (Mazirbē).

Interneta adreses: www.dundaga.lv, www.visit.dundaga.lv, www.kolka.lv, www.kolkasrags.lv, www.slitere.lv, www.daba.gov.lv, www.livones.net.

Dundagas pilī

16. I plkst. 18.00 spēlfilma *Modris*. Ieeja 2 €.

6. II bērnu un jauniešu tautas deju kolektīvu koncerts. Ieeja brīva.

10. II plkst. 10.00 leļļu izrāde *Lācēna Ziemassvētki*. Ieeja 2 €.

Kolkas tautas namā

13. II plkst. 18.00 *Dun-dang* bērnu, jauniešu un senioru tautas deju kolektīvu un Kolkas koklētāju ansambļa koncerts. Ieeja brīva.

• Ko soli mums, jaunais gads? To lūkoja izzināt tie, kas bija pulcējušies saulgriežu pasākumā Kolkasragā. Bet vienkāršāk ir ielūkoties iecerēto notikumu kalendārā.

Ineses Dāvidsones foto

Jaunajā gadā

Mīlie novada iedzīvotāji!

Jaunajā 2014. gadā novēlu visiem mieru, satiecību, veselību un daudz radošas veiksmes!

Atskatoties uz veco gadu, speciālistiem rūpīgi jāizanalizē pērn izdarītais kultūrā, sportā, celtniecībā, dažādos brīvdabas pasākumos. Jānovērtē plusi un mīnusi, jo tas saistās ar jaunā budžeta izstrādi, ko pieņemsim februārī.

Jūs, avīzes darbinieki, arī apkopojat paveikto. No savas puses gribu uzteikt pili ieguldītās pūles — jaunas durvis, norāžu stabs, nupat tapusi nojumīte, visu pērno tūrisma sezonu varējām izbaudīt un priecāties par atjaunoto pagalma bruģi. Kolkā priecē jaunā ietve, attīrīšanas iekārtu pirmā kārta, labiekārtotais Zēņu dīķis. Dundagas Veselības centrā milzu ieguvums ir lifts. Un tā varētu skaitīt vēl un vēl. Īpaši jāuzslavē nevalstiskās organizācijas, kas aizvadītajā gadā ļoti sasparājušās un piesaistījušas ievērojamu naudu.

Jaunais gads tādā iesākas ar darbu pie budžeta, kas nozīmē turpināt un aizvadīt līdz galam jau pērn iesākto.

No lielajiem pasākumiem jāuzsver vidusskolas 70 gadu jubileja. Katrā salidojumā esam centušies izvirzīt centrā kādu lielu notikumu vai veikumu. Šoreiz gribam atvēlēt naudu, lai pa īstam izveidotu vidusskolas muzeju. Cita nozīmīga iecere novadā ir Dižraušu festivāls.

Kā vienmēr turpināsies celtniecība. Gaida jauni darbi pili — balkons, baroneses istaba. Jādomā, kā arī turpmāk piesaistīt naudu no ārpusē — ne tikai NVO, bet arī iestādēm un struktūrvienībām.

Šogad pašvaldībā jānotiek svarīgai reorganizācijai. Uztraukumam nav iemeslu, reformu nebūs. Taču darba organizācijas uzlabošanai mums ir jāpārskatīto Saimnieciskais dienests un jāizveido Dundagas pagasta pārvalde — līdzīga kā Kolkā, kur tā jau gadus piecus ļoti labi darbojas un ir sevi

attaisnojusi. Nākamais svarīgais darbs — funkcionāli jānovērtē katras iestādes un struktūrvienības darbs. Kad tas būs paveikts, kad mums būs pagasta pārvaldes Kolkā un Dundagā un Centrālā administrācija, sistēma būs uzlabota un nebūs vairs pašvaldībā «neatkarīgo» speciālistu — katram būs skaidra viņa vieta, uzdevumi, pakļautība. Šīs reformas nav jādara steigā, darbiniekiem to visu izskaidrosim, un termiņš ir apmēram pusgads.

Priecājos, ka avīze ir uzņēmusies ierosmi tikties ar ļaudīm viņu dzīvesvietās, atceroties, ka novads nav tikai Dundagas un Kolkas ciems. Lai Kaļķiem seko Vidale un citas apdzīvotas vietas!

Lielie jautājumi, kas vadībai kopā ar speciālistiem jāpatur redzeslokā, ir nodarbinātība, mājokļu pieejamība un brīvā laika pavadīšanas iespējas, kas mūsu novadā jau ir gluži labas. Lietpratējiem jau šogad jāsāk gatavoties jaunajam Eiropas Savienības fondu plānošanas periodam un finansējuma apguvei no 2016. gada.

Galvenais, lai mēs visi strādātu mierā un satiecībā!

Domes priekšsēdētāju uzklausīja Alnis Auziņš

nr. 2-8/481 *Par asistenta pakalpojumu.*

Izveidoja ar lauksaimniecības zemi veikto darījumu tiesiskuma uzraudzīšanas komisiju (Darījumu ar lauksaimniecības zemi uzraudzīšanas komisija): Lauris Laicāns — komisijas priekšsēdētājs, Aldons Zumbergs — komisijas priekšsēdētāja vietnieks, Līga Apine, Ilze Šteine un Guntis Kārklevalks.

Atbalstīja nodomu pagarināt aizliegumu audzēt ģenētiski modificētus kultūraugus Dundagas novadā, nenosakot tam termiņu.

Atcēla Dundagas novada domes 28.08.2014. sēdes lēmumu nr. 231 (protokols nr. 13, 27. §) *Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu īpašumiem «Vārpas» un «Strautmaļi» un atļāva izstrādāt zemes ierīcības projektu, lai pārkārtotu šo nekustamo īpašumu robežas.*

Protokolu pārlūkoja Sandra Kokoreviča

Administratīvajā komisijā

Komisija 16.12.2014. sēdē nr. 13 izskatīja 4 administratīvā pārkāpuma lietas. No tām

1 lietu par nepilngadīgā iesaistīšanu alko-

tekmi uz administratīvajām procedūrām. Neietekmē.

6. Informācija par konsultācijām ar prievātpersonām. Nav notikušas.

Domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns

* * *

Apstiprināti ar Dundagas novada domes 18.12.2014. lēmumu nr. 306. (prot. nr. 19., 12. §)

Dundagas novada pašvaldības 18.12.2014. saistošie noteikumi nr. 15 Grozījumi Dundagas novada domes 22.12.2010. saistošajos noteikumos nr. 47 «Dundagas novada pašvaldības nolikums»

Dundagas novada Dundagas pagastā, 18.12.2014. Izdoti saskaņā ar likuma *Par pašvaldībām* 21. panta pirmās daļas 1. punktu un 24. pantu.

Izdarīt Dundagas novada pašvaldības 22.12.2010. saistošajos noteikumos nr. 47 *Dundagas novada pašvaldības nolikums* šādus grozījumus:

- Aizstāt saistošo noteikumu 1. punktā simbolus, skaitli un vārdu «(1. pielikums)» ar simboliem un vārdu «(pielikumā)».
- Svītrot saistošo noteikumu 2. punktu.
- Izteikt saistošo noteikumu 7. punktu šādā redakcijā:
«7. Atsevišķu pārvaldes uzdevumu veikšanu pašvaldībā ir deleģējusi:
7.1. SIA ĢeoDati;
7.2. Talsu novada izglītības pārvaldei;
7.3. Biedrībai «Kolkas sporta klubs»;

Mēneša jautājums

Pagājis gads, kopš ieviests eiro. Kā to savos makos izjūt novada iedzīvotāji?

Jānis Reķis Kaļķos: — No sākuma izlikās, ka viss ir dārgāks, mūsu latīņš tomēr labāk turējās makā. Eiro aiziet tā kā nemaz nemana. Precēs, tiesa, ne visas, tomēr ir dārgākas — cenas noapaļotas uz augšu.

Vanda Krafta Dundagā: — Kad bija lati, saņēmu mazāk un iztērēju mazāk. Kopš ir eiro, saņemu vairāk un arī iztērēju vairāk. Citādi nav nekādas atšķirības!

Ainars Šimpermanis Nevejā: — Kurss bija zināms laikus. Sagatavojušies bijām. Vairāk jāpiedomā, cik tērēt ikdienā, pērkot pārtiku un sadzīvei nepieciešamo, citādi var iztērēt par daudz... Mainot latu uz eiro, droši vien preču cenu noapaļoja uz augšu. Tik sīki jau līdzī neizrēķināsi.

Velga Blumberga Valpenē: — Zāles, ko mēs pērkam, kļuvušas dārgākas, bet galā tiekam. Kā iztikām ar savām pensijām latos, tā tagad iztikam arī ar pensijām, ko maksā eiro.

Uzklausīja Diāna Siliņa

holisko dzērienu lietošanā (LAPK* 172. p. 1. d.) un par fizisku un emocionālu vardarbību pret bērnu (LAPK 172.2 p. 1. d.) — persona administratīvi sodīta ar 70 € pamatsodu un 30 € papildsodu;

1 lietu par alkoholisko dzērienu nodošanu nepilngadīgā rīcībā tā, ka šīs vielas kļuvušas nepilngadīgajam brīvi pieejamas lietošanai — persona administratīvi sodīta, izsakot brīdinājumu;

1 lietu par splaušanu uz ielas (Dundagas novada pašvaldības saistošie noteikumi nr. 11 *Par sabiedrisko kārtību*, 49. punkts) — persona administratīvi sodīta ar 10 € naudas sodu;

1 lietu par dzīvnieku turēšanas prasību pārkāpšanu — iesākto lietvedību izbeidza, jo tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva (LAPK 239. p. 1. d. 1 p.).

Komisija iepazīnās ar 01.12.2014. Talsu rajona tiesas spriedumu administratīvā pārkāpuma lietā, kurā bija pārsūdzēts Administratīvās komisijas lēmums.

Dace Kurpniece, komisijas sekretāre

* LAPK — Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss

- 7.4. Biedrībai Jauniešu klubs «Dundagā»;
- 7.5. Biedrībai Pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērnu radošās darbības centrs «Zitars»;
- 7.6. Biedrībai Zaļais novads;
- 7.7. Biedrībai Kolkas makšķernieku klubs;
- 7.8. SIA Dundagas veselības centrs;
- 7.9. Biedrībai Dundagas aprūpes nams — Stacija;
- 7.10. Biedrībai Dundagas bērnu dienas centrs «Mājas».

4. Svītrot saistošo noteikumu 11. punktu.
5. Svītrot saistošo noteikumu 12. punktu.
6. Izteikt saistošo noteikumu 13.1. apakšpunktu šādā redakcijā:
«13.1. Komisijas:
13.1.1. Administratīvā komisija;
13.1.2. Iepirkumu komisija;
13.1.3. Interesu izglītības programmu izvērtēšanas un mērķdotāciju sadales komisija;
13.1.4. Pedagoģiski medicīniskā komisija;
13.1.5. Ētikas komisija;
13.1.6. Sporta komisija;
13.1.7. Materiālo vērtību norakstīšanas komisija;
13.1.8. Privatizācijas, atsavināšanas un iznomāšanas komisija;
13.1.9. Būvju pieņemšanas ekspluatācijā komisija;
13.1.10. Vēlēšanu komisija;
13.1.11. Nacionālās pretošanās kustības dalībnieku iesniegumu izskatīšanas komisija;
13.1.12. Starpinstitucionālās sadarbības komisija darbam ar riska ģimenēm;
13.1.13. Attīstības uzraudzības komisija;
13.1.14. Medību koordinācijas komisija;
13.1.15. Ar lauksaimniecības zemi veikto darījumu tiesiskuma uzraudzīšanas komisija.»

Runas vīriem ir spēks rokās

Domes sēdē 18. decembrī

Apstiprināja noteikumus *Pašvaldības īpašuma objekta un kopā ar to privatizējamā zemesgabala privatizācijas projekts* Pils ielā 6 a.

Pieņēma iekšējos noteikumus *Amatpersonu un darbinieku darba samaksas noteikumi*.

Apstiprināja novada domes saistošos noteikumus *Par Dundagas novada pašvaldības budžeta 2014. gadam grozījumiem*.

Nolēma no 1. I nodrošināt brīvpusdienu apmaksu novada vispārizglītojošo skolu 4. klašu skolēniem, paredzot finansējumu visam 2015. gadam (9 mēnešiem) — 12049,60 €.

Piešķīra gada nogales svētku salūtam Dundagā 1000 €.

Nolēma atbalstīt biedrības *Dundagas bērnu dienas centrs «Mājas»* darbību, piešķirot 2015. gadā 14 241,32 € dotāciju, savukārt līdzekļus par elektroenerģiju, apkuri, komunālajiem pakalpojumiem iekļaut bērnodārza *Kurzemīte* 2015. gada budžetā.

Piešķīra dažādām vajadzībām 2015. gadā pa 750 € katrai — invalīdu apvienībai *Cerība*, pensionāru apvienībām *Sarma* un *Sendienas*.

Nolēma piešķirt finansējumu biedrības *Sporta klubs «Dundaga»* darbības atbalstam. Par piešķiramo summu spriest, pieņemot 2015. gada budžetu.

Pieņēma iesniegtos saistošos noteikumus *Grozījumi Dundagas novada domes 2010. gada 22. decembra saistošajos noteikumos nr. 47 «Dundagas novada pašvaldības nolikums»*.

Atcēla pašvaldības Būvvaldes būvinspektora 15.09.2014. lēmumu nr. D2014-10 *Par objekta «Dabas tūrisma infrastruktūras izveide «Slīteres nacionālais parks»» un uzdeva pašvaldības Būvvaldes būvinspektoram veikt atkārtotu būvniecības kontroli objektā Dabas tūrisma infrastruktūras izveide «Slīteres nacionālais parks»*.

Atstāja negrozītu Dundagas novada pašvaldības Sociālā dienesta 06.10.2014. lēmumu

Saistošie noteikumi

Apstiprināti ar Dundagas novada domes 27.11.2014. lēmumu nr. 278 (prot. nr. 18, 4. §)

Dundagas novada pašvaldības 27.11.2014. saistošie noteikumi nr. 13 Par nekustamā īpašuma nodokļa piemērošanu 2015. gadā

Dundagas novada Dundagas pagastā, 27.11.2014. Izdoti saskaņā ar likuma *Par nekustamā īpašuma nodokli* 1. panta otrās daļas 9.¹ punktu un 9. panta otro daļu.

1. Saistošie noteikumi nosaka kārtību, kādā 2015. gadā Dundagas novada pašvaldībā ar nekustamā īpašuma nodokli apliek dzīvojamo māju palīgēkas, ja palīgēkas platība pārsniedz 25 m², izņemot garāžas, kā arī nosaka nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumu piespiedu izpildes termiņu 2015. gadā.
2. Dzīvojamo māju palīgēkas, ja palīgēkas platība pārsniedz 25 m², izņemot garāžas, ar nekustamā īpašuma nodokli neapliek.
3. Ja nodokļa maksātāja parāda summa ir mazāka par 1500 eiro, maksāšanas paziņojuma piespiedu izpilde uzsākama ne vēlāk kā septiņu gadu laikā no nodokļa samaksas termiņa iestāšanās brīža.
4. Noteikumi stājas spēkā 01.01. 2015.

Domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns

Ko tie nolemj, tas paliek

7. Svītrot saistošo noteikumu 14. punktu.
8. Svītrot saistošo noteikumu 15. punktu.
9. Svītrot saistošo noteikumu 17. punktu.
10. Svītrot saistošo noteikumu 21. punktu.
11. Svītrot saistošo noteikumu 22. punktu.
12. Svītrot saistošo noteikumu 23. punktu.
13. Svītrot saistošo noteikumu 27. punktu.
14. Svītrot saistošo noteikumu 31. punktu.
15. Svītrot saistošo noteikumu 32. punktu.
16. Izteikt saistošo noteikumu 35.3. apakšpunktu šādā redakcijā: «35.3. nodrošina komitejas sēžu protokolēšanu un audioierakstu, kā arī sagatavo komitejas sēžu protokolus un audioierakstus (citas personas sēdes gaitu drīkst ierakstīt analogiski saistošo noteikumu 71.1. punktā noteiktajai kārtībai);»

17. Svītrot saistošo noteikumu 42. punktu.
18. Izteikt saistošo noteikumu 43. punktu šādā redakcijā: «43. Izskatot domes sēdes darba kārtībā iekļautos jautājumus, ziņojuma sniedzējs informē domi par lēmumu projektu izskatīšanas secību un saņemtajiem atzinumiem.»

19. Svītrot saistošo noteikumu 45. punktu.
20. Izteikt saistošo noteikumu 64. punktu šādā redakcijā: «64. Domes sēdes sekretārs (protokolētājs) reģistrē deputātu un citu pašvaldības amatpersonu (darbinieku) piedalīšanos sēdēs. Domes sēdē jāpiedalās pašvaldības izpilddirektoram un citām sēdes vadītāja vai pašvaldības izpilddirektora uzaicinātām personām.»

21. Izteikt saistošo noteikumu 71. punktu šādā redakcijā: «71. Domes sēžu protokolēšanu un audioierakstu veic sēdes sekretārs, kas audioierakstu saglabā informācijas nesējos, rediģē un nodrošina tā ievietošanu pašvaldības interneta vietnē kopā ar sēdes protokolu.»

22. Papildināt saistošos noteikumus ar 71.1 punktu šādā redakcijā: «71.1. Ikviens ar sēdes vadītāja atļauju var ierakstīt (lietot skaņas vai attēla ieraksta un pārraides tehniku) domes sēdes gaitu. Pirms šī jautājuma izlemšanas sēdes vadītājs noklausās uzaicināto privātpersonu viedokļus. Sēdes vadītājs, pamatojoties uz likumu, var noteikt šāda ieraksta publicēšanas aizliegumu.»

23. Svītrot saistošo noteikumu 73. punktu.
24. Svītrot saistošo noteikumu 74. punkta trešo teikumu.

25. Svītrot saistošo noteikumu 77. punkta otro teikumu.

26. Svītrot saistošo noteikumu 80. punktu.
27. Izteikt saistošo noteikumu 83. punktu šādā redakcijā: «83. Ja tiek iesniegti labojumi domes lēmuma projektam, tad kārtību, kādā balso par iesniegtajiem domes lēmumu projektu labojumiem, nosaka sēdes vadītājs.»

28. Svītrot saistošo noteikumu 93. punktu.
29. Svītrot saistošo noteikumu 94. punktu.
30. Svītrot saistošo noteikumu 96. punktu.
31. Svītrot saistošo noteikumu 97. punktu.
32. Svītrot saistošo noteikumu 99. punktu.
33. Svītrot saistošo noteikumu 100. punktu.
34. Svītrot saistošo noteikumu 101. punktu.
35. Svītrot saistošo noteikumu 102. punktu.
36. Svītrot saistošo noteikumu 103. punktu.
37. Svītrot saistošo noteikumu 104. punktu.
38. Svītrot saistošo noteikumu 106. punktu.
39. Svītrot saistošo noteikumu 109. punktu.
40. Svītrot saistošo noteikumu 110. punktu.
41. Svītrot saistošo noteikumu 111. punktu.
42. Izteikt saistošo noteikumu 114. punktu šādā redakcijā: «114. Pielikumā: Dundagas novada ciemu saraksts.»

Domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns

Paskaidrojuma raksts Dundagas novada domes 18.12.2014. saistošajiem noteikumiem nr. 15 Grozījumi Dundagas novada domes 22.12.2010. saistošajos noteikumos nr. 47 «Dundagas novada pašvaldības nolikums»

1. Īss saistošo noteikumu satura izklāsts. Saistošajos noteikumos izdarīti grozījumi, lai novērstu augstāka juridiskā spēka normatīva akta tiesību normās ietvertā regulējuma dublējumu un lai precizētu sēžu ieraksta veikšanu.

2. Saistošo noteikumu nepieciešamības pamatojums.

2.1. Ir publicēti un spēkā stājušies 19.06.2014. grozījumi likumā *Par pašvaldībām*. Saistībā ar šiem grozījumiem pašvaldībai ne vēlāk kā līdz 01.07.2015. jānodrošina šā liku-

ma 37. panta pirmajā daļā noteiktais par domes sēžu ierakstīšanu audioformātā un ievietošanu pašvaldības interneta vietnē. Šī iemesla dēļ nepieciešami tehniski grozījumi saistošajos noteikumos.

2.2. Gatavojot grozījumus, lai nodrošinātu domes sēžu ierakstīšanu audioformātā un ievietošanu pašvaldības interneta vietnē, tika konstatēts, ka saistošajos noteikumos konstatējami augstāka juridiskā spēka normatīvo aktu tiesību normās ietvertā regulējuma dublējumi, tas ir, likumos noteiktais ir pārakstīts saistošajos noteikumos. Saskaņā ar Ministru kabineta 03.02.2009. noteikumu nr. 108 *Normatīvo aktu projektu sagatavošanas noteikumi* 3.2. punktu normatīvā akta projektā neietver normas, kas dublē augstāka normatīvā akta tiesību normās ietverto normatīvo regulējumu. Lai šo trūkumu novērstu, tiek piedāvāti arī citi grozījumi. Tiek piedāvāti arī citi grozījumi, lai novērstu citus trūkumus.

2.3. Piedāvātie grozījumi un to pamatojums:

1) grozījumi 1. punktā — saistošajiem noteikumiem ir tikai viens pielikums (sk. arī grozījumus 114. punktā) — ja noteikumiem ir viens pielikums, tad to nenumurē;

2) 2. punkts svītrojams, jo domes kompetence noteikta likuma *Par pašvaldībām* 3., 21. un citos pantos;

3) 11. punkts svītrojams, jo šāda informāciju nav obligāti ietverama pašvaldības nolikumā, turklāt šī informācija var būt ļoti mainīga — pašvaldības nolikums var nesniegt precīzu informāciju, atbilstošāk šādu informāciju publicēt interneta vietnē;

4) 12. punkts svītrojams, jo tiesību norma neko nepaskaidro, turklāt rada maldīgu priekšstatu, ka pakalpojumu pieejamību nodrošina tikai divas iestādes;

5) grozījumi 13.1.8. punktā — nepieciešami, lai sniegtu precīzu komisijas nosaukumu;

6) 14. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 61. panta trešā daļa, tas ir, nolikumu stiprinās dome;

7) 15. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 61. panta pirmā daļa;

8) 17. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 70. un 71. pants;

9) 21. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 68. pants;

10) 22. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 21. panta pirmās daļas 13. punkts;

11) 23. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 68. pants;

12) 27. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 21. panta pirmās daļas 12. un 13. punkts;

13) 31. punkts svītrojams, jo ikviens komitejas deputāts ir arī domes deputāts, bet domes deputāta tiesības jau nosaka vairāki normatīvie akti, to skaitā Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likuma 9. pants un likums *Par pašvaldībām*;

14) 32. punkts svītrojams, turpmāk minēti iemesli. Pirmkārt, nav noteikts mehānisms, kā domstarpības tiek risinātas, kas notiek, ja domstarpības netiek atrisinātas. Otrkārt, dome ir lēmusi par ētikas kodeksa apstiprināšanu un tai būs tiesības ievēlēt ētikas komisijas locekļus — tie varēs izskatīt ētiska rakstura domstarpības. Treškārt, domstarpības, kas pastāv par amata (darba) pienākumu pildīšanu, ir jautājumi, kas noteiktos gadījumos jau ietilpst domes kompetencē, piemēram, par iestāžu vadītāju, komisiju locekļu iecelšanu, ievēlēšanu, atcelšanu u.tml. Ceturtkārt, bieži dome un domes priekšsēdētājs nebūs atbilstošās personas;

15) grozījumi 35.3. punktā — tiek papildināts ar norādi par citu personu veiktu sēdes ierakstu;

16) 42. punkts svītrojams, jo jau regulē likuma *Par pašvaldībām* 55. pants. Turklāt ievēlēšana komitejā ir politisks lēmums, tam nav nepieciešami juridiski pamatoti iemesli;

17) grozījumi 43. punktā — būtībā tiek atstāts tikai pēdējais teikums. Pirmais teikums lieks, jo jau regulē likuma *Par pašvaldībām* 25. panta pirmā daļa un 29. pants, turklāt nosacījums (ka darba kārtībā iekļauj jautājumus,

kuri iesniegti domes priekšsēdētājam ne vēlāk kā vienu nedēļu pirms kārtējās domes sēdes) nedarbojas, ir lieks un nav īsti skaidra tā sasaiste ar otro teikumu;

18) 45. punkts svītrojams, jo jau regulē likuma *Par pašvaldībām* 33. pants;

19) grozījumi 64. punktā — būtībā tiek papildināts ar noteikumu, ka uz sēdi aicina ne tikai izpilddirektors, bet arī domes priekšsēdētājs. Savukārt izņemts nosacījums, ka jāpiedalās juriskonsultam un finanšu speciālistam — tas lai paliek pašu darba organizācijas jautājums, turklāt diezgan nepamatoti — ja kāds ir slimis, atvaļinājumā, tad nav skaidras sekas, piemēram, sēde notiek vai nenotiek, amata nosaukums mainīts;

20) grozījumi 71. punktā — būtībā tiek papildināts ar noteikumu par audioieraksta veikšanu;

21) papildinājums ar 71.1 punktu — regulē citu personu veiktu sēdes gaitas ierakstīšanu;

22) 73. punkts svītrojams, jo regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 3. panta trešā daļa;

23) 74. punkta trešais teikums svītrojams — regulējums, ka jautājums uzdodams vienā minūtē, nav lietderīgs (var būt, ka jautājumu jāuzdod — jāformulē — ilgāku laiku) un nepieciešams, jo par sēdes vadīšanu atbild sēdes vadītājs saskaņā ar likumu *Par pašvaldībām*, bet sankcija par kārtības neievērošanu noteikta noteikumu 70. punktā. Jāņem vērā ētikas jautājums un politiski motīvi;

24) 77. punkta otrais teikums svītrojams — regulējums, ka jautājums uzdodams vienā minūtē, nav lietderīgs (var būt, ka jautājumu jāuzdod — jāformulē — ilgāku laiku) un nepieciešams, jo par sēdes vadīšanu atbild sēdes vadītājs saskaņā ar likumu *Par pašvaldībām*, bet sankcija par kārtības neievērošanu noteikta noteikumu 70. punktā. Jāņem ētikas jautājums un politiski motīvi;

25) 80. punkts svītrojams — šis regulējums visticamāk gandrīz nekad nav ticis ievērots — citas tradīcijas;

26) grozījumi 83. punktā — ieteicams palūties uz saprātību. Esošais regulējums nav skaidrs, piemēram, kā noteikt, kurš labojums visvairāk atšķiras no pamatdokumenta;

27) 93. punkts svītrojams — regulē jau likuma *Par pašvaldībām* 45. pants;

28) 94. punkts svītrojams — sēžu protokolu jau publicē, citus gadījumus, kuri būtu bijuši domāti, jau regulē normatīvie akti, piemēram, Administratīvā procesa likums;

29) 96. punkts svītrojams — jau regulē normatīvie akti, to skaitā Informācijas atklātības likums. Nav konstatējams, ka saistošo noteikumu 95. punkts sniegtu kādu papildinošu regulējumu;

30) 97. punkts svītrojams — jau regulē li-

kuma *Par nodokļiem un nodevām* 12. panta pirmās daļas 1. punkts;

31) 99. punkts svītrojams — jau regulē, piemēram, *Iesniegumu likuma* 3. panta trešā daļa un *Administratīvā procesa likuma* 56. panta pirmā daļa;

32) 100. punkts svītrojams — regulē *Iesniegumu likuma* 7. panta pirmās daļas 1. punkts;

33) 101. punkts svītrojams — regulē *Administratīvā procesa likuma* 59. pants, *Valsts pārvaldes iekārtas likuma* 10. panta astotā daļa;

34) 102. punkts svītrojams — regulē augstāka juridiskā spēka normatīvie tiesību akti;

35) 103. punkts svītrojams — jau regulē likuma *Par pašvaldībām* 61.1. panta otrā daļa, bet saistošo noteikumu 102.3. punkta norāde, ka to var rīkot arī normatīvajos aktos noteiktos gadījumos, nekādi neietekmē to, ka augstāka juridiskā spēka normatīvajā aktā var būt noteikti arī citi gadījumi, turklāt esošā norāde var būt maldinoša, jo normatīvais akts ir arī domes izdots iekšējais normatīvais, kas nekādā gadījumā nevar paplašināt likumā noteikto gadījumu loku, piemēram, noteikt, ka par budžetu rīkojama publiskā apspriešana;

36) 104. punkts svītrojams — jau regulē likuma *Par pašvaldībām* 61.1. pants un citi augstāka juridiskā spēka normatīvie tiesību akti;

37) 106. punkts svītrojams — jau regulē likuma *Par pašvaldībām* 61.1. panta pirmā daļa 61.2. panta pirmā daļa;

38) 109. punkts svītrojams — jau regulē Administratīvā procesa likums;

39) 110. punkts svītrojams — jau regulē pašvaldības nolikuma 108. punkts un augstāka juridiskā spēka normatīvie tiesību akti;

40) 111. punkts svītrojams — minētais regulējums ir nepilnīgs, turklāt daļējs Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 19. panta dublējums;

41) grozījumi 114. punktā, jo saistošajos noteikumos ir tikai viens pielikums, bet 114.3. punkts te iemaldījies aiz pārpratuma.

3. Informācija par saistošo noteikumu ietekmi uz pašvaldības budžetu. Nemainās.

4. Informācija par saistošo noteikumu ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā. Nemainās.

5. Informācija par saistošo noteikumu ietekmi uz administratīvajām procedūrām. Nepieciešams komiteju un domes sēžu gaitas audioierakstu ievietot pašvaldības interneta vietnē.

6. Informācija par konsultācijām ar privātpersonām. Nav notikušas.

Domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns

Par Dundadznieku 2015. gadā

Jaunais gads atnesis pārmaiņas mums, redakcijas darbiniekiem, un jums, godājamie lasītāji.

Gada nogalē vēlreiz pārlūkoju 2014. gada anketu apkopojumu par avīzi un pārdomāju ieteikumus. Tagad vēlos dalīties dažās atziņās.

Jaunā modeļa pirmais laidens jau ir apstāstāms, apskatāms un izlasāms. Cits papīrs, krāsaini vāki, beidzot novada ģerbonis pareizās krāsās. Šo rakstot, es varu tikai ļoti cerēt, ka tā būs! Avīze ir bez maksas, tai jābūt novada iedzīvotāju pastkastītēs, tā būs bibliotēkās, domes un Kolka pagasta pārvaldes ēkā, to palūgsim izvietot veikalu stendos, aptiekās, izglītības iestādēs. Gandrīz vai jāsaka reklāmas teksts: sen jau visi bijām to pelnījuši. Tātad paldies deputātiem par lēmumu.

Nedaudz par saturu. Gribu pakavēties pie vienā anketā paustā priekšlikuma: nerakstīt tik daudz par notikumu, vairāk pievērsties gaidāmajam! Mani tas uzrunāja. Vienlaikus labi saprotu, cik būs grūti. Vispirms tāpēc, ka, iznākot reizi mēnesī, divreiz sarežģītāk ir plānot uz priekšu, uzzināt, kas notiks kultūrā, sportā, izglītībā... Bet centīsimies! Par vairāk vai mazāk ikdienišķām norisēm raudzīsim pateikt īsāk — kā apkopojumu vai arī

īsstāstīnos bildēs pēdējā lappusē. Pievērsīsimies tēmām, kuras lasītāji ieteic anketās, kā sarunām ar interesantām personībām, novada kultūrvēsturei, novadam būtiskiem problēmjautājumiem. Visu neatkārtošu. Priecāsimies par jūsu ieteikumiem arī turpmāk!

Vienu ieceri sākam īstenot jau šomēnes, tas ir, iet tautās jeb doties ciemos pie iedzīvotājiem. Proti, gribam apmeklēt nosacīti kuplāk apdzīvotas novada vietas, līdzī uzaiicinot kādu deputātu, speciālistu vai pašvaldības administrācijas darbinieku. Sākām ar Kaļķiem, un par tikšanos bibliotēkā sakām paldies mājasmātei Velgai Rozenbergai. Cerams, ka tam ducim kaļķenieku, kas bija varējuši ierasties, deputātes Smaidas Šnikvaldes un izpilddirektora Visvalža Radeļa stāstījums un atbildes uz jautājumiem bija noderīgi. Par šo tikšanos mazliet plašāk nākamreiz. Esam iecerējuši doties arī uz Vīdali, Mazirbi, Kolku, Neveju, Pāci — ja izdosies sarunāt juntu virs galvas! Un ceļojumu pa dzimto zemi pabeigt ar Dundagu.

Alnis Auziņš

Lauzīsim galvu dotajā virzienā!

Viss sākas no paša

Pirms gadumijas uz sarunu par mazo uzņēmēju, mājražotāju iespējām aicināju biedrības *Ziemeļkurzemes biznesa asociācija* (ZBA) koordinatori Guntu Abaju un zemniekus, mazos uzņēmējus, Daci Savicku un Ivaru Šleineru.

Par bremsēm un uzņēmību

Pērn 12. XII Tiņģeres pilī ZBA rīkoja semināru *Vietējo uzņēmēju un mājražotāju darbības atbalsts un attīstības virzība*, kurā vēstīja par Eiropas Savienības atbalstu mazajiem uzņēm-

jos viss ir līdz santīmam uzskaitīts. Nekā jauna! Tā jau biznes veidojas — precīzi rēķinot, uzskaitot plusus un mīnus. Trešais svarīgais saskaitāmais ir ilgtspējīga darbošanās noteiktā virzienā. Tas arī iedod to krējumam, ko beigu beigās sauku par sviestu.

• Lūk, cik apetītīgs siers iznāk no Kļavnieku kazu pienā!

Foto no projekta albuma

mējiem vietējās rīcības grupas darbības teritorijā, par pieredzi projektu īstenošanā, par ierosmēm citviet Latvijā un Austrijas Vulkānē. Pirms tam semināru novada mājražotājiem un pieredzes braucienus rīkoja mūsu lauku konsultante Ilze Šteine. Šoreiz rosināju apmainīties domām, izteikt priekšlikumus dažus novada uzplaukumā ieinteresētos. Un tas lielā mērā ir atkarīgs no katra atsevišķā cilvēka nostājas, uzņēmības un veiksmes.

Gunta: — Vispirms gribu atgādināt, ka ZBA vietējās rīcības grupas teritorija ir krietni lielāka par mūsu novadu: 6 Ventspils novada pagasti, 3 Talsu novada pagasti un abi mūsu novada pagasti. Seminārā gribēju iepazīstināt ar pēdējā laikā uzkrāto labo pieredzi, ar vērtīgām idejām mūsu mazajiem uzņēmējiem. Tāpēc uzrunāju tos, kas jau ir īstenojuši projektus, sākuši darboties, aicinot domāt par sadarbību un attīstību. Pavisam piedalījās 18 interesenti. Priecājos, ka bija atsaukušies arī daži uzņēmēji, kas līdz šim nav bijuši mūsu lokā.

— **Es ceru, ka sarunas gaitā jūs visi trīs, daloties savās pārdomās un pieredzē, iedrošināsi tos novada iedzīvotājus, kas kaut ko dara — kaut ko ražo, bet viņu produkcija labākajā gadījumā nonāk līdz Dundagas tirgum trešdienās un piektdienās.**

Ivars: — Vispirms milzu paldies Guntai, kas ir mūsu ideju veicinātāja! Otrkārt, lieku pie sirds šad tad paklausīties Latvijas radio 1. programmu, kas tiešām ir izglītojoša, ar daudz iedrošinošiem stāstiem. Mēs jau te, Ziemeļkurzemē, esam pakūtri. Baidāties, ka mums neiznāks. Un ko tad teiks citi? Tāpēc mums kopīgi jādomā, kā uzrunāt ražotājus, kas ir jau kaut ko iesākuši, bet vēl īsti neuzdrošinās. Kā viņus celt saulītē? Paslavēt! Lai pazūd nedrošais «ko nu es...», lai aug apziņa — tu jau esi kaut kas! Novada ļaužu varēšana spilgti izpaudās pils pagalma izstādē pārdošanā, lielo egli iedezot.

Pašu bailes, neuzņēmība, kūtrums ir bremzes viena puse. Otra puse ir valsts birokrātija. Nu ja, papīru lietas, kam gan tās patīk kārtot! Bet varbūt arī to vajag. Neesam nemaz tā raduši visu precīzi uzrakstīt. Kad paskatos vecvecāku pierakstos, ieraugu, ka ta-

Mani uzrunāja Guntas veidotā prezentācija Tiņģeres seminārā — kā vesels diplomdarbs, bet reizē ļoti uzskatāmi. Ar to der iepazīstināt mūsu sabiedrību!

— **Droši vien ir arī pētīts, kas ir tie cilvēki, kas iesaistās uzņēmējdarbībā?**

Gunta: — Pirmkārt, tie ir jaunie cilvēki, kam vajag līdzekļus dzīvošanai. Tostarp arī

kā pārstrādāt pienu pašam mājas apstākļos vai arī attīstīt ko jaunu papildus jau esošajam. Visbeidzot, ir vēl atsevišķa grupa — ļaudis, kas paši neražo, bet kas savāc vietējo ražotāju produkciju, rada pievienoto vērtību — ar iepakojumu, noformējumu, arī pārstrādi — un nogādā to līdz tirgum.

— **Tas tiešām ir svarīgi! Aizpagājušajā vasarā, viesojoties Gulbenes pusē, pārliecinājos, ka tur ir spēcīgi attīstīta kooperācija. Uzņēmīgi cilvēki met kauliņus kopā, lai nogādātu, piemēram, piena produktus līdz Rīgai. Attālums viņiem ir lielāks nekā mums, bet viņi ir sapratuši, ka, tikai uzticoties un sadarbojoties, var pastāvēt un attīstīties — tepat, Latvijā.**

Gunta: — Tā ir. Gulbenes mazie uzņēmēji ir vieni no visrosīgākajiem tiešajā tirdzniecībā visā valstī. Viņi ir atvērti sadarbībai.

Greizsirdīgā uzņēmējdarbība un vajadzība turpināt

— **Gan tu, Dace, gan tu, Ivar, esat krasi mainījuši dzīvesveidu, nodarbošanos. Palūgšu jūs tajā padalīties, varbūt tas kādu iedvesmo! Dace, tu samērā nesen esi aizgājusi no nosacīti droša darba ar ciētu algu. Pirms jūs abi vēl bijāt atnākuši, Gunta sacīja: uzņēmējdarbībai traucē, ja strādā vēl otru darbu ar garantētu samaksu. Tātad biznes savā ziņā ir radniecīgs daļajām mākslām, kas arī nemiļ, ja cilvēks nododas blakuslietām. Tomēr tava izvēle ir kā lēcieni nezināmajā. Cik grūti bija izšķirties?**

Dace: — Viegli nebija. Šaubījos gandrīz gadu. Bet pārdomu laikā sapratu līdz galam, ka gribu mainīt savu dzīvesveidu, gribu citādāk! Es patiešām Bībelē izlasīju, ka dzīve man jāmaina! Un es paļāvos. Apzinājos, cik daudz esmu nozagusi pati savai ģimenei. Tas viss ir apnicis, tas ir jāmaina! Tagad pat vairs nesa-protu, kā, strādājot degvielas uzpildes stacijā, vispār jaudāju novākt ogas.

— **Tu audzē lielogu dzērvenes. Kā attīstījusies šī lieta?**

Dace: — Audzēju četrpadsmit gadus, bet uzsveru, ka vismaz līdz šim par biznesu es to negribētu saukt. Par hobiju, jā. Noiets jau dzērvenēm ir, Latvijā ir uzipircēji. Pūrei ogas var pārdot jebkurā laikā, viņi gan piedāvā mazas cenas. Pērn ogu man bija mazāk, bet uzipircēji no Polijas piedāvāja lielākas cenas. Ir kooperatīvs *Ziemeļoga*, kas organizē pārdošanu. Ja viss notiks tā, kā tam būtu jānotiek,

to paveiks kombains. Bet, lai līdz tam nonāktu, lauks jāsatavot tā, lai kombains tajā varētu strādāt. Virziens ir skaidrs — intensificēt darbību. Izkopjot plantāciju, iegūtu vairāk ogu. No tā paša hektāra būtu lielāka atdeve. Jānonāk pie tā, lai labos laikapstākļos ogas varētu novākt pat vienā dienā.

Līdz šim garlaicīgi nav bijis. Visu nemaz nevar paspēt! Man ir saimniecība, kas prasa laiku. Tagad, piemēram, savā īpašumā cērtam krūmus. Tāpat mammai jāpalīdz gatavot raušus. Nu jau meita Kristīne arī nāk talkā uzlocīt maliņas.

— **Rauši ir mūsu savdabība, tādā darbā jo īpaši svarīgi ir saglabāt pēctecību! Un jebkurā darbā, arī ogu audzēšanā.**

Dace: — Taisnība. Es arī ceru, ka turpinātāji būs.

— **Ivar, tu ar projekta starpniecību esi uzbūvējis žogu savām kazām vai laikam jau drīzāk kazlēniem. Kā tu iesāki ņemties ar kazām? Nav jau tik ļoti izplatīta lieta.**

Ivars: — Vispirms jāatskatās pagātnē. 1990. gada rudenī jau biju Breša zemnieks, biju iegādājies traktoru. Radi palīdzēja pie tā tikt, paldies! Taču ar laiku pārliecinājos, ka uzipircēji pelna vairāk nekā ražotāji. Uzipircējs-pārdevējs nosmeļ krējumu. Pienāca 1998. gads. Manas veselības iespējas bija izsmeltas, turklāt bija pazīmes par tautsaimniecības krīzi. Trīs mēnešus pirms tās sākuma visu savu izkopto ganāmpulku pārdevu Bagdona saimniecībai pie Lubezeres. Viena diena, un man nekā vairs nebija! Bet zāle jau aug, un kaut ko no lopiņiem sētā vajag. Biju lasījis, ka mūsu platuma grādos augi saņem mazāk saules un tāpēc to bioloģiskā aktivitāte ir daudz augstāka nekā zemēs, kas ir vairāk uz dienvidiem. Tāpēc arī piens, arī kazu piens, ir ar lielāku bioloģisko aktivitāti nekā, piemēram, Vācijā.

— **Taisnība, tas pats ir ar medu. Mūsu īsās vasaras dēļ augiem daudz īsākā laikā jāuzšauj augšā tas, ko dienviņu garajās vasarās tie dara krietni ilgākā laikā, tādēļ Latvijas augos bioloģiskā aktivitāte ir ievērojami lielāka.**

Ivars: — Nu ja. Sāku audzēt kazas, un tā nu iznāca, ka Staļina govis uzlaboja manu veselību!

— **Tad jau tev līdzīgi dzejniekam ir jāceļ piemineklis kazai! Kā tu pie šiem lopiņiem tiki?**

Ivars: — Sākumā man bija dažas. Kazas ātri vairojas — lielākoties dzimst pa divi kazlēni. Dzīvesbiedre Māra domāja dažādas receptes kazu sieram. Diemžēl, strādājot algotu darbu, ganāmpulku nācās samazināt.

— **Cik kazulopu tev tagad ir?**

Ivars: — Pašlaik ir 26 kazas, kā arī 8 aitu mātes. Kazām patīk nograuzt visu līdz pēdējam, tāpēc vajadzēja tās ierobežot. Tā nonācu pie idejas būvēt žogu. Gunta palīdzēja uzrakstīt projektu.

— **Es noprotu, ka šie lopiņi tev sagādā psiholoģisku labsajūtu. Bet kā ar kazu ekonomisko izdevīgumu?**

Ivars: — Pienu izmantojam galvenokārt pašpatēriņam, drusku arī pasūtījumam. Piens ir sezonāls produkts. Taisnība, kad bija dažas kazas, mēs tīri veiksmīgi pienu pārdevām. Šogad pirmo gadu eksperimentējam, gatavojot kazu sieru. Patlaban kazām ir cietstāvēšanas laiks.

Par lielu ekonomisko ieguvumu līdz šim nevar runāt. Ienākumi nav tik lieli, tomēr paši sevi esam nodrošinājuši ar garšīgiem un veselīgiem produktiem, aizvadītajā vasarā arī nedaudz pelnījuši. Cilvēki ir iepazīnuši un sāk atzīt produktu par garšīgu. Tāpēc saskatu iespējas attīstīties. Priekšā ir iestrādes, izkopjot ganāmpulku un mācoties no tiem, kam labāk veicas.

— **Vai esi interesējies, kas notiek kazkopībā Latvijā, vai ir kāda biedrība, kur smelties idejas?**

Ivars: — Jā, esmu apjautājies. Paldies Kazkopības asociācijas vadītājam Kristīnei Piliēnas kundzei Vandzenē!

— **Cik kazu vajadzētu nopietnai uzņēmējdarbībai?**

Ivars: — Domāju, ka bez simt kazām nekāds bizness neiznāk.

— **Bet vai tu redzi šādu iespējamību?**

Ivars: — Jā. Ja veselība nepievels, tas ir reāli. Un vēl ir svarīgs jautājums, vai kāds no maniem jaunajiem tam atsauksies. Ja nav

• Tas, ko attēlā var labi redzēt, ir kazas, ko grūti ieraudzīt — «projekta žogs».

Foto no projekta albuma

ģimenes, kas atnāk atpakaļ uz laukiem. Šī grupa vairāk pievēršas jaunrades produktiem. Otrkārt, seniori, kas tikko aizgājuši pensijā. Lai dzīve iegūtu jaunu jēgu, cilvēki izšķiras pamēģināt ko citu atšķirībā no tā, ko darījuši darba dzīvē. Tas ir svarīgi psiholoģiskajā ziņā, bet nedrīkst nenovērtēt arī papildu peļņu, jo pensija vairākumam nav liela. Pārtikas nozare, amatniecība — tā ir šīs grupas ievirze. Vēl viena grupa ir zemnieki, mazās un vidējās saimniecības, kam dažkārt dzīve spiež pārkārtot ražošanu, piemēram, piena kvotu radītais ierobežojums. Tad ir jādomā,

tad es sev algu nopelnīšu, strādājot savā zemnieku saimniecībā *Brūveri-Grīvas* un audzējot dzērvenes.

Gunta: — Un varbūt ko attīstot papildus! Tev vairs nebūs otra darba, kas traucē.

— **Cik palīgu tu ņem ogu vākšanas laikā?**

Dace: — Līdz desmit.

— **Bet ko dari pārējā laikā? Ogas jau aug tāpat. Vai garlaicīgi tagad nebūs?**

Dace: — Jā, ogas aug. Divreiz gadā jāravē — pavasarī un rudenī pēc ogu novākšanas. Patlība ir viens hektārs Piltēnes purvā. Es ceru, ka nākotnē ogas vairs nebūs jāvāc ar rokām, jo

turpinājuma, tad tas paliek vien hobijs. Kaut gan arī tas ir svarīgi, lai būtu, ar ko nodarboties, lai būtu interesanti dzīvot.

— **Manuprāt, jūs abi ar Daci sasaucaties, lai gan katram ir sava, pavisam atšķirīga nozare.**

Kā daudzināt vietējo produktu? Celsim saulītē paši sevi!

Gunta: — Tiņģeres semināra vadmotīvs bija daudzināt vietējos produktus. Mūsu medus, piens, ogas. Ir jālieto tie produkti, kas aug pie mums. Tie ir vispiemērotākie, visveselīgākie, visvērtīgākie!

Ivars: — Pareiza doma, kas visādi izplatāma, jo daudziem tā vēl ir sveša. Tās ir nianšes, kurās sabiedrība nav pietiekami izglītotā. Tā jau bieži mēs lasām un paši sakām «ekoloģisks, ekoloģisks...», bet reti aizdomājamies, kā tas izpaužas salīdzinājumā. Tas jā māca no skolas sola. Skolēniem jānāk uz mūsu saimniecībām, mums, zemniekiem, jāiet uz skolām. Citādi reklāma un arī lētāka cena gūst virsroku. Roka pastiepas uz to plauktu, kur krāsaināk vai lētāk, aizmirstot, ka labums ir tepat.

Gunta: — Izglītot patērētājus ir svarīgi. Šai tēmai bija veltīts cits seminārs — Lielvircavā. Kā sākt domāt par vietējo produktu? Dienvidnieku produkti ir lētāki, lielveikalu plauk-

negaršo pēc āboliem.

Gunta: — Starp citu, īsts pavārs vispirms apskatās, vai ābolā ir tārpiņš, un izraugās tieši tādu. Reiz kādi cilvēki nopirka «akcijas vistu». No kādas valsts, nav paskatījušies, bet — lēta. Pagatavojusi un izmetusi ārā, jo vista garšojusi pēc ķīmijas. Tas mudinājis šos cilvēkus aizdomāties par to, ko viņi ikdienā ēd. Tā no domubiedru grupas radusies *Latvijas mājražotāju un mazo ražotāju informācijas un atbalsta biedrība*, arī Kalnciema tirdziņš Rīgā.

Kāds ir ceļš no laba, vērtīga produkta pašu patēriņam līdz plašākam tirgum? Kaut kāds ražojums izdodas, tad to uzdāvina draugiem, paziņām. Atsauksmes ir labas, tas iedrošina piedalīties kādā pasākumā. Tāds, piemēram, ir stāsts par mūsu Elmas sklandraušiem. Tālāk jau šo produktu novērtē tūristi, tas nonāk tirgū. Un tikai tad rodas atziņa, ka vietējie tiešām vēlas ēst vietējo kvalitatīvo produktu. Priecājos, ka pēc Tiņģeres semināra atsaucās kāds Talsu uzņēmējs un piedāvāja telpas, kur pārdot vietējo produkciju.

— **Šoreiz mēs sarunā uzsveram ēdamās lietas. Citreiz varām pievērsties amatniecības resursiem. Arī šajā jomā svarīgi izglītot sabiedrību, lai novērtētu vietējos darinājumus. Bet cik mums novadā ir aktīvo mājražotāju, kas aizved produktus ne tikai uz vietējo tirgu?**

• **Dundagas pagastā pazīstamajiem dārzeņu audzētājiem Ilgai Stibai un Indulim Kibaram projekts Siltumnīcas būvniecība un dziļurbuma izveide** IU DRT ļāva tikt pie jaunas siltumnīcas. Foto no projekta albuma

tos — skaistāki, toties mums tie ir kvalitatīvāki. Tas nozīmē, ka mūsu produktu varbūt pat mazāk jāapēd, lai organisms iegūtu tādu pašu vai pat lielāku labumu.

— **Es pats reiz eksperimenta dēļ nopirku Ķīnas ābolus. Nedabiski skaisti, bet nemaz**

Gunta: — Kādi pieci seši.

Dace: — Doma ir izveidot pašiem savu mājražotāju stendu.

Gunta: — Pārdot Tūrisma informācijas stendā ir sarežģīti. Bet izveidot veikaliņu Dundagā ir ļoti laba iecere!

Vietējo produktu ražotāju ceļš līdz produkta ražošanai un pārdošanai

Lielvircavas seminārā sadzirdētās un tālāk Tiņģeres seminārā paustās atziņas

- Ideja par produktu.
- Zināšanu uzkrāšana: receptes, tehnoloģija.
- Eksperimenti un pirmie testa paraugi.
- Aprēķini un uzņēmējdarbības plāns.
- Resursu apzināšana un piesaiste.
- Uzņēmējdarbības reģistrēšana: formas izvēle, nodokļu izvēle, Valsts ieņēmumu dienests.
- Pārtikas ražošanas kvalitātes un nekaitīguma normu ieviešana: reģistrēšanās Pārtikas un veterinārajā dienestā, telpas, aprīkojums, virtuves inventārs, iepakojums, etiķete, marķējums, tara, ūdens apgāde, personīgā higiēna, pārtikas ražošanas izsekojamība, apmācības: minimālā higiēna, HACCP (angl. *hazardz analyses and critical control points*) —

Dace: — Kuldīgā ir aktīvi mājražotāji. Rīdnieki pasūta pārtikas pakas, jo uzticas vietējiem ražotājiem. Mums ir dārzeņu, piena produktu ražotāji, vasarā varam veidot stendu. Iesākumam! Tūristi brauc cauri, viņiem vajag veselīgus produktus.

Gunta: — Mums jāattīsta tiešā tirdzniecība. Jāpiedāvā pašu vasarniekiem. Vietējiem cilvēkiem tirgus ir piektdienu rītos, bet vasarniekiem vajag vēlāk. Var izkopt modeli — piebrauc klāt uz konkrētām adresēm. Tas var labi darboties.

Ivars: — Mums ir afišu dēļi, bet apaļā staba vairs nav. Tieši mājražotāju produkcijai to vajag! Ar novada karti, ar adresēm un telefonu numuriem. Un tiešā tirdzniecība var notikt. Dundagā tāds varētu atrasties varbūt pie *Kantes*, tādām stabam jābūt arī Kolkā un Mazīrbē. Gan tūristi caurbraucēji, gan vasarnieki ļoti labprāt grib iegādāties visu vietējo, un viņi jāuzrunā!

Dace: — Pati pirmā lieta ir domāt un runāt labu par savu vietu. Cik mums te ir brīnišķīgi, mani bērni paliks šeit. Tikai tad sāksies izaugsme. Savukārt pretējais — runāt slikti — ir bremze.

Gunta: — Vislielākā. Būtu labvēlīgi jārunā par sevi un kaimiņu. Diemžēl pārāk bieži gadās tā: es no tā un tā vienreiz nopirku acainus kartupeļus, otrreiz vairs nepirkšu. Nekad! Spriedums uz visiem laikiem. Starp citu, padomāsim par tādu vienkāršu patiesību — ja cits no cita tepat uz vietas pirksim, tad arī nauda paliks te, un tas būs mūsu kopīgais labums.

— **Gunta, kādi mēs izskatāmies salīdzinājumā ar kaimiņu novadiem? Mūsu lauku konsultante un paši mājražotāji?**

Gunta: — Mums ir ļoti laba lauksaimniecības konsultante Ilze Šteine. Ventspils novadā

bīstamību analīze un kritiskie kontroles punkti — pārtikas uzņēmuma paškontroles sistēma.

8. Pārtikas uzņēmuma paškontroles sistēmas principu izstrāde.

9. Produktu iepakojums, pārdevēja un tirdzniecības vietas noformējums — zīmola izveide.

10. Pircēja iepazīstināšana ar produktiem.

11. Produktu realizācijas vietas atrašana — tiešā tirdzniecība, savi domubiedru tirdziņi, veikali un citi tirdzniecības veidi, piemēram, internets.

Kas ir svarīgi, lai sadarbība notiktu

- Kopīgi mērķi un vērtības.
- Spēja sadarboties komandā.
- Pašaiizliedzība, spēja ziedoties citu labā.
- Līderis — vadītājs, procesu virzītājs.

līdz šim tik laba nebija, tur zemniekus tik labi neinformēja. Ļaudis jau apmēram tādi paši vien ir — ziemeļkurzemnieki. Ir radoši un darboies gribīgi.

Dace: — Es gribētu izcelt anceniekus.

Gunta: — Jā. Kā atjauno Ances muižu, kas šķita pilnīgi bezcerīgi! Tur atgriežas jaunie cilvēki, par ko liels prieks. Attīstās uzņēmējdarbība. Rosīgi ir arī puzeņieki. Ļoti lielu darbu savējo atgūšanai ieguldījis Mērsraga novada vadītājs Lauris Karlsons. Viņš meklē, kādus speciālistus vajag konkrētās darbavietās, un aicina atgriezties. Un brauc mājās! Mērsragā ir lielākais nodokļu maksājums no viena iedzīvotāja visā bijušajā Talsu rajonā. Kad tas iekustas, tad viens veiksmes stāsts iedvesmo nākam.

Dace: — Tā ir, un es nedomāju, ka būtu jāizgudro kas nebijis. Vajag saskatīt un attīstīt to, kas mums te ir svarīgs.

Ivars: — Formula ir vienkārša: esmu paēdis, un man vēl pāri paliek. Man ir viss. Man nevajag nezin ko izcili. Starp citu, jānovērtē, kad vajag biznesa programmu un līdzfinansējumu un kad tu pats vari tikt galā!

— **Pilnīgi visu jau pats nespēj radīt.**

Gunta: — Tas jānovērtē. Mājražotājiem, pārstrādātājiem biznesa plānu vajag. Bet viņiem pašiem līdz šai atziņai jānonāk. Jārēķina, jāizpēta tirgus, lai saprastu, kā strādāt ar peļņu. Es, tāpat lauku konsultante Ilze Šteine, mēs esam palīgi. Varam kopīgi domāt, izprast projekta veidlapas, bet būtība jāizprot katram pašam — ko viņš grib, ko vajag, lai sasniegtu iecerēto. Viss sākas no paša.

*Kopā spriest un pārdomās dalīties
aicināja Alnis Auziņš*

Gada notikumi 2014

Janvārī. 10. I pabeigti estrādes būvdarbi. **24. I** pils pagalmā un pagriba telpās notiek Barikāžu atceres dalībnieku godināšanas pasākums *Domā par Latviju. Piemini barikādes*.

Februārī. No 7. līdz 9. II Ķīpsalā notiek *Balttour-2014*, kurā piedalās arī Alanda Pūliņa, mūsu novada tūrisma organizatore. **19. II** Ventspilī Latvijas profesionālās vidējās mūzikas izglītības programmas *Stīgu instrumentu spēle* audzēkņu valsts konkursa II kārtā dunadzniece Annija Paula Heiberga (skolotāja Ieva Hermane) iegūst I pakāpes diplomu, un viņu izvirza valsts konkursa III kārtai Rīgā. **21. II** novadā otrreiz notiek pasākums *Kafija ar politiķiem*: domes deputāti ciemojas *Mazajā un Lielajā skolā. 22. II* pilī *Ghetto Games* ar biedrību *Kinopunkts* teju 100 novados, arī Dundagas pilī, rāda Latvijā lielākās ielu sporta un kultūras kustības *Ghetto Games* 2013. gada dokumentālo filmu. **27. II** pils salonā novada uzņēmējus kopā aicina projektu vadītāja Inga Pučure. SIA *Līcis-93* Kolkas cehs starptautiskajā izstādē Maskavā *Prodexpo 2014* saņem divas zelta medaļas: vienu par 190 g

Rīgas šprotēm un otru par 160 g šprotēm ar polimēra vāciņu.

Martā. 1. III Kolkas tautas namā ievēl Kolkas ciema valdi. **1. III** Talsu sporta namā līdztekus ar daudzām bijušā rajona komandām sporta spēļu ziemas posmā sacenšas arī Dundagas un Kolkas pagasta vienības. Dundagas dambretistiem Mārim un Mārcim Mitleriem un šahistiem Alnim Auziņam un Aldim Sīpolam 1. vieta. **6. III** Mazirbes internātpamatskolā septiņu skolu teātra kopas un kupls viesu pulks svin desmito Teātra dienu. **6. III** *Mazajā skolā* ministre Ina Druvieta tiekas ar novada skolotājiem. **7. III** gadskārtējā Latvijas izglītības iestāžu pūtēju orķestru Kurzemes un Zemgales novada skatē Kolkas pamatskolas pūtēju orķestris Kolkas diriģenta Viestura Rēriha vadībā iegūst I pakāpes diplomu. **7. III** domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns un Dzimsarakstu nodaļas vadītāja Rita Langmane sveic 2014. gadā pirmo dzimušo bērniņu — Esteri Jansonī un viņas vecākus. **7. III** Dundagas Mākslas un mūzikas skolā (DMMS) notiek ebru papīrmākslas radošā

darbnīca. **7. III** Valsts sociālās aprūpes centra *Kurzeme* Dundagas filiālē notiek aizkustinošs konkurss *Dziesma manai paaudzei. 12. III* pilī tikšanās ar rakstnieci un žurnālisti Daci Judīnu un aktieri Andri Buli. **17. III** DMMS audzēkņi Kristīne Emerberga un Kristers Burnevics (skolotājas Sandra Dadze un Dace Čodera) Latvijas izglītības iestāžu profesionālās ievirzes izglītības mākslas un dizaina jomas programmu audzēkņu Valsts konkursā jaunākajā grupā iegūst I vietu. **22. III** mazo vokālistu koncertā *Cālis* un *Gailis* par *Cāli* kļūst Keita Līga Klauberga, bet par *Gaili* — Daniēla Sanija Kokareviča. **22. III** Talsos Jauņiešu dienā *Iekāp citās kedās!* piedalās arī Dundagas vidusskolas jaunieši. **26. III** Talsos starpnovadu skolu jaukto koru skatē Daces Šmites vadītais Dundagas vidusskolas koris skolotājas iegūst I pakāpes diplomu un visaugstāko vērtējumu. **29. III** Kolkas tautas namā priecē novada dziedošie talanti. Uzvar Andris Pūpolbergs ar dziesmu *Mēs ar tevi dejosim*, Aiga Ūdre ar muzikālu minidrāmu *Es tevi mīlu* un Maestro Raimonds Pauls jeb Baiba Šuvcāne un Alla Pugačova jeb Irina Māgu-re ar dziesmu *Miljons sarkanu rožu*.

Aprīlī. No 8. līdz 11. IV bērnu dārzā Kurzemes

mīte svin ēkas 30. jubileju. **5. IV** Dundagas pilī priecē novada dziedošie talanti. Skatītāju vislielākās simpātijas izpelnās Laine Šmite ar dziesmu *Savādā pasaule*, Toms Zoss, Ģirts Jānbergs, Jānis Freibergs un Jānis Zadiņš ar *Dona Signālu* un Daniēla Sanija Kokareviča ar dziesmu *Ai, vannā. 9. IV* piensaimnieku lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības *Dundaga* gadskārtējā biedru pilnsapulcē par tās valdes priekšsēdētāju atkārtoti ievēl Gunti Pirvitu. Uzņēmuma apgrozījums 2013. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, pieaudzis par 7 %, sasniedzot 2 077 128 €. **12. IV** Mazīrbē, Lībiešu tautas namā, notiek Līvu savienības pilnsapulce. Par savienības vadītāju atkārtoti ievēl Ievu Ernštreiti. **24. IV** noslēdzas projekts, kurā Kolkas lībiešu grupa bija saņēmusi finansiālu atbalstu no fonda *Foundation for Endangered Languages* Anglijā lībiešu valodas un kultūrvēstures mācībām. **26. IV** Talsu apriņķa deju kolektīvu skatē augstāko pakāpi iegūst senioru deju kolektīvs *Dun-dang*, I pakāpi *Dun-dang* jauniešu kolektīvs. Dundagas un Valdemārpils jauktais koris izcīna I pakāpi jaukto koru skatē. Skatuves runas konkursā Kurzemes reģionā

Turpinājums 9. lappusē

Pūt, vējiņi

...Aizdzen mani Dundagā

No 22. XII līdz 4. I Rubens Makarovs ar dzīvesbiedri Lilianu, trīsgadīgo dēlu Elemu un 3,5 mēnešus veco dēlu Janu pavadīja Dundagā, cenšoties ko vairāk uzzināt par savas mātes līniju, kas cēlusies no Dundagas pagasta Gancmaniem. Piedāvājam trīsdalīgu rakstu: atskatu uz tikšanos pils salonā, sarunu, kurā Rubens atklāj, kāpēc viņam tik svarīgi un reizē tik grūti bija atbraukt uz Dundagu, kā arī maskavieša pārdomas par Krievijas politiskajām norisēm.

Kā sapnī

Rubena Makarova dzimtas stāstu esam publicējuši pērn aprīļa avīzē — sk. nr. 8 (179). Kopš tā laika esam sarakstījušies, esmu līdzējis Rubenam nodibināt noderīgus sakarus. Rudenī viņš izlēma braukt šurp uz Latviju, Dundagu. Viņš vēlējās vēlreiz izstāstīt savas vecvecmāmiņas dzīves gājumu, parādīt fotogrāfijas, parunāties ar dundadzniekiem. 23. XII pils salonā bija tikšanās, piedaloties aptuveni 20 interesentiem, arī *Talsu Vēstu* un *Talsu televīzijas* žurnālistiem. Īpaši uz pasākumu bija ieradusies Makarovu dzimtas sena paziņa Ineta Balode, kas, Ziemassvētku brīvdienās ciemojoties savu vecāku dzimtenē Stiklos, nejauši izlasījusi *Dundadzniekā* ziņu par šo tikšanos. Aizkustinoši bija vērot arī Rubena uzfilmēto materiālu, kurā varēja redzēt viņa mammu Māru jeb Margaritu, dziedot dažas rindiņas no latviešu tautasdziesmām.

Mūsu pirmajā klātienē sastapšanās reizē dienu iepriekš Rubens sacīja, ka jūtoties kā sapnī. Bet pēc sarunām ar dundadzniekiem, tostarp savu radinieci Liliānu Zvirbuli, Makarova kungs sacīja: «Tagad jūtos tā, itin kā būtu šurp atvedis vecvecmāmiņu!»

Rubens Makarovs uzzināja un precizēja faktus par savu dzimtu, tiekoties ar Daigu Muželovsku, Gunāru Laicānu, Ivaru Abaju, Aivaru Mišku.

Skaipā, interneta saziņas līdzeklī, Rubens pirms došanās no Maskavas uz Dundagu kā lozungu ierakstīja katram latvietim tuvas un saprotamas dziesmas vārdus: «Pūt, vējiņi, dzen, laiviņu, aizdzen mani Kurzemē...» Jau nākamajā pavasarī viņš cer atgriezties Dundagā — kopā ar mammu. Labu ceļavēju!

Vecvecmāmiņas mantojums

— **Kāpēc tev ir tik svarīgi noskaidrot savus latviešu senčus? Un kāpēc to dari tikai tagad, kad tev jau ir 49 gadi?**

— No malas tas tiešām ir visai neparasts, pat dīvains stāsts, un sarežģīts. Iedomājie-

ties: bērns aug ar māti, tēvs agri ir pametis ģimeni, izveidojis citu, pēc tam vēl citu, man ir pusmāsa un pusbrālis.

Mana mamma, dzimusi 1939. gadā, ir kara laika un pēckara bērns. Karu pārdzīvoja Piemaskavā. Viņā kopš bērnības ir iemītinājušās bailes, un viņa tās savā ziņā pārdresēja man, piemēram, baidoties, ka tikai ar mani kas slikti nenotiek manas pārāk izlēģīgās uzvedības un runas dēļ. Izrādās, ka bailes var nodot no paaudzes paaudzē, un es tās itin kā mantoju. Tas ir, mēs visi dzimtā zinājam par mūsu latvisko izcelsmi, mūs tas saistīja, bet vienlaikus arī baidījāmies pa īstam to visu noskaidrot, atbraucot šurp. Jo sazin kā tas būs: labi, ieradīsimies, bet vai atradīsim jel kādu no mūsu zara, vai viņi vispār ar mums, krieviem, gribēs sazināties? Varbūt nospriedīs, ka esam te ieradušies, lai pretendētu uz mantojumu? Pirmskara Latvijā vecvecmāmiņas Nēzes brauciens beidzās neveiksmīgi, viņu izraidīja no Latvijas. Tā jau bija liela psiholoģiska trauma. Arī vīrs viņu negribēja šurp laist. Vecumdienās, jau padomju laikos, viņu nelaida šurp meita, baidoties par Nēzes slimo sirdi. Vecvecmāmiņa tā arī vēlreiz neatbrauca uz Dundagu.

Lūk, šī neiespējamība piepildīt to, ko visvairāk vēlies, ierakstās dzimtas ģēnos.

Bet tas, ka cilvēks meklē savas saknes, ka grib domās, dvēseliski savienoties ar viņiem, tas viņam pašam dod lielu spēku pieplūdumu. Vispirms gan bija jātiekl galā ar bailēm, ka te, Dundagā, neviens ar mani negribēs nekādās runās ielaisties. Runa ir par visu to, ko baidījies apjaust. Lai to visu apjēgtu, man pašam vajadzēja piedzīvot divus gadus psihoterapijas.

Gandrīz visu dzīvi esmu strādājis par žurnālistu, piedalījies visai bīstamās izpētēs, kas saistās ar terorismu, lielām naudas plūsmām. Meklēt savas saknes latviešos — kas tad tas par risku, salīdzinājumā tā ir tīrā bērnu spēle! Bet to es sapratu tikai 2014. gada pavasarī, kad biju jau šķīries no sava psihoterapeita.

Neilgi pirms es uzrakstīju tev vēstuli.

Mamma baiļojās par mani, kad es skolas laikos dūšīgi runāju visādas pretpadomju lietas. Es laikam vienmēr esmu bijis iekšēji noskaņots pret valsti. Tas ir, drīzāk pret pastāvīgajiem meliem. Es taču redzu, kā ir īstenībā, bet runāt vajag pilnīgi pretēji. Tam līdzī nāk nemitīga briesmu apjausma. Bet, kad to izdodas pārvarēt, notiek brīnums. Esmu pateicīgs tev, ka nodrukāji manu vēstuli, ka palīdzēji nodibināt vajadzīgos sakarus. Man tagad interneta dienasgrāmatā paziņas jautā: kā tev izdevās tādu brīnumu piedzīvot? Jā, man ir ļoti paveicies! Es neslēpju, ka man ne pārāk patīk dzīvot Maskavā. Vispirms, tā vairs nav tā Maskava, kas agrāk, tīri arhitektoniski. Un nav vairs to cilvēku! Tādu maskaviešu, kas ir trešajā, ceturtajā, piektajā paaudzē, kļūst aizvien mazāk.

Šeit, Dundagā, man noteikti nav garlaicīgi! Varbūt manai sievai mazliet, tāpēc mēs arī kādu dienu aizbraucām uz Talsiem. Man patīk šī tuvība, kad cits par citu labi zina. Maskavā ir pūļa vientulība. Te ir cita telpas sajūta! Lūk, paziņas man prasa, kā pie kaut kā tik lieliska esmu nonācis? Atbildu: tas man ir vecvecmāmiņas mantojums! Tikšanās ar dažādiem cilvēkiem Dundagā man ir piepildītas ar dziļu jēgu.

Var jau būt, ka tā man vēl ir tāda sākotnēja eiforija.

— **Pirms 10 gadiem tu vēl nebija nobriedis braukt šurp?**

— Es biju nobriedis bērnībā, kad pirmoreiz ieradās Dundagā kopā ar mammu, kas ļāvās pēkšņam eksromptam. Tas bija 70. gadu beigās, man bija kādi desmit gadi, un tajā dienā es trīs stundās apstaigāju visu Dundagas centru. Iegāju arī pili, bet, ieraudzījis cilvēkus, nospriedu, ka nav ērti viņus traucēt. Tas visu laiku dzīvoja manī — kā toreiz biju pili.

Jā, bet vēlāk mani pārmāca bailes, no kurām atbrīvojos tikai pirms nepilna gada.

— **Kad tu man rudenī piezvanīji, viens no**

• Rubens Makarovs iepazīstina ar savas dzimtas stāstu pils salonā.

Daiņa Kārkluvka foto

pirmajiem jautājumiem bija, kā šeit izturas pret krieviem.

— Man bija svarīgi zināt, vai te nebūs pretī siena. Piemēram, ko es varētu padomāt, ieejot vietējā veikālā *Topl*, ja tu man iepriekš nebūtu izskaidrojis? Meitenes pie kases uz maniem jautājumiem neatbild. Kāpēc? Iespējams, noraidošās vai pat naidīgās attieksmes dēļ... Bet no tevis teiktā es jau zināju, ka nekāda naida nav, viņas tikai slikti zina krieviski vai varbūt pat vispār neprot.

— **Tikko atbraucis, tu teici, ka jūties kā sapnī. Vai joprojām?**

— Man te ļoti patīk. Man vispār patīk ie-

Pēc manas pasaules izjūtas, tas, ka ir maz cilvēku un tu lielāko daļu no viņiem pazīsti, ietver noteiktu vērtību.

pazīt jaunas vietas. Es to kā kinodokumentālists esmu izbaudījis. Parunāties svešā vietā ar kādu vecenīti. Piemēram, Baškīrijā, kur mana sieva, tatāriete, palīdzēja sazināties. Arī tur ir dažādi ļaudis. Tēju piedāvā visi, bet ir arī sevī ierāvušies cilvēki.

Tu sacīji, ka te ir visai noslēgti cilvēki. Bet pils salonā pēc manas uzstāšanās man nāca klāt cilvēki, kurus bija uzrunājusi publikācija *Dundadzniekā*, un gribēja parunāties. Jutu, ka viņus interesē, kas es esmu un kas ar mani notiek. Es to savukārt uztvēru kā dāvanu. Tā nebija tikai informācijas apmaiņa, jaunu detaļu uzzināšana, bet tīri emocionāla bagātināšanās. Kaut vai Inetas Balodes runa, kas bija ciemojusies pie mums Maskavā. Pie Richarda Grīnberga mēs 70. gados pārnakšojām. Viņu meita Sandra atbrauca pie mums. Apmainījāmies ar atklātnēm.

— **Vai uzzināji daudz jauna?**

— Daudz ko precizēju. Māte jau bija krietni stāstījusi, kaut ko uztautstīju no atklātnēm, kas glabā manas dzimtas saraksti un ko no latviešu valodas krieviski man pārtulkoja Aivars Miška. Tagad redzams, ka mamma šo to ir piemirsusi, un tagad es zinu precīzāk.

To, ko zināju aptuveni, zinu konkrētāk. Vērtība par sevi ir dzīvošana pili, tas ir brīnišķīgi! Esmu pašā centrā, tās būtības centrā, uz kuru patiesībā biju tiecies visu savu dzīvi.

Manu senču dzīves vieta saistās ar Vecmūižu, kur tagad mīt domes priekšsēdētājs Gunārs Laicāns. Aizbraucu pie viņa, un viņš man laipni izrādīja visas trīs vecās apbūves ēkas. Atvēra savas mājas durvis un atļāva visu sīki izstaigāt, apskatīt. Tā arī ir gluži neticama dāvana, tā es to uztveru. Es to visu nofotografēju, ieliku savā interneta dienasgrāmatā (*Facebook*). Tieši Vecmūižā mana vecvecmāmiņa satika savējos, kad vienīgo reizi 1925. gadā atgriezās Latvijā. Un tas, ka

es ar tevi varu sēdēt vietējas avīzes redakcijā, man kā amata brālim arī šķiet ļoti forši (Rubens sacīja *прикольно*. — *Red.*).

— **Vienu savu lielo dzīves mērķi tu esi sasniedzis. Esi nokļuvis Dundagā, satīcis pat attālus radus, redzējis vietas, kas saistās ar taviem senčiem. Bet ko tālāk, kādas ieceres nākotnē?**

— Es gribu izstāstīt šo stāstu, kas aizsākās tieši pirms simt gadiem, kā dokumentālu filmu. Tieši kara vētras vecvecmāmiņu aizrāva prom no Dundagas. Tīri politiski te, Latvijā, pašlaik analogijas nav, bet, ja paskatās uz notikumiem Ukrainā, kā tur cilvēku dzīves maina to cilvēku lēmumi, kam aizbraucis jumts, proti, Krievijas vadības! Es ļoti ceru, ka tā nenotiks, taču teorētiski tas var skart arī mani, jo vecākajam dēlam Andronikam ir 18 gadi, un viņu var nosūtīt karā...

— **Vai tu vari pastāstīt tuvāk par filmas ieceri?**

— Es to iedomājos kā filmu — pētījumu. Ir galvenā sižeta līnija un blakuslīnijas. Galvenais stāsts visdrīzāk vērtos ap manu vecvecmāmiņu. Par blakuslīnijām vēl nemāku teikt. Darbs pie filmas notiek šādi. Vispirms autors uzraksta sākotnējo scenāriju, tad notiek uzņemšana, un tad jau uz uzņemtā materiāla bāzes autors raksta jaunu scenāriju, kas var būtiski atšķirties no sākotnējā. Ceru, ka izdosies uziet kādu personāžu no manu senču zara, kas varētu ļoti līdzināties un un reizē ļoti atšķirties no manis un kas varētu izveidot vēl kādu sižeta līniju. Bet tās ir pagaidu izjūtas, minējumi. Iespējams, ka viss notiks citādi.

Starp citu, manī rit krievu, latviešu, armēņu, poļu, zviedru un angļu asinis.

— **Paies ciemu dienas Dundagā, tu vēl apraudzīsi Rīgu un tad tomēr dosies atpakaļ uz Maskavu...**

— Man vispār jāsameklē darbs, jo pašlaik esmu bezdarbnieks. Ja spētu sev atrast nodarbošanos šeit, tad Dundaga man šķiet ideāla dzīvesvieta. Bērns varētu iet bērnudārzā. Te ir tāda, es teiktu, savā ziņā muzejiska vide, ko pirmām kārtām jutu Kubalu skolā-muzejā, arī pie Laicāna kunga, un kas man ir ļoti tuva, jo mana mamma pavadīja laiku līdzīgā vidē. Te bērni var mierīgi iziet pagalmā. Maskavā tas būtībā nav iespējams. Es

• Rubena Makarova vecvecmāmiņa Agnese Gancmane.

Foto no ģimenes albuma

Dzen laiviņu

nokāpju no sava 15. stāva augstumiem, bet jāreķinās, ka manā kāpņu telpā pārdod narkotikas un apgrozās attiecīgi ļaudis. Visādi zagļi, psihopāti. Pienāk kāda bērna tēvs un paziņo manai sievai, lai viņa iet pastaigāties kaut kur citur, jo viņa ar savu bērnu traucējot viņa dēlam... Jā, es atgriezīšos Maskavā, bet vēlētos dabūt darbu, ko var strādāt no attāluma, un drīzāk jau pārcelties uz dzīvesvietu ārpus lielpilsētas. Ja tiešām izdotos atrast tādu projektu darbu, ko var darīt internetā, es noteikti apsvērtu iespēju dzīvot Dundagā. Ja nu manai sievai tas šķistu pārāk garlaicīgi, tad Talsos. Pēc manas pasaules izjūtas, tas, ka ir maz cilvēku un tu lielāko daļu no viņiem pazīsti, ietver noteiktu vērtību.

Kad ierados Dundagā, vēl nebija sniega. Bija dūmakains, mākoņains, un man šī vide uzreiz šķita kā radīta kinematogrāfam. Piemēram, padrūmam detektīvam, kādus pašlaik iecienījuši Zviedrijā un Dānijā. Tā ir pieprasīta prece, un, lūk, te ir šī iespēja — detektīvintrigas cienīga vieta!

Un starp citu, tāda atšķirība. Kad tu, piemēram, Baškīrijā ej pa ielu, cilvēki uz tevi, nepazīstamo, vienkārši skatās un sasveicinās. Šeit vietējie izliekas, ka tevi, svešo, nemaz neredz, lai gan patiesībā gluži labi ar acu kaktiņiem pamana un vēro. Pat tad, kad braucu ar savu auto, to jutu.

Ārprāts uz aizvainojuma pamata

— Mūsdienās notiekot hibrīdkarš, kura sastāvdaļa ir informatīvā, ideoloģiskā, ekonomiskā cīņa. Cik lielā mērā, tavuprāt, ir iespējams reāls militārs konflikts Latvijā pēc Ukrainas scenārija, kad Krievijas brīvprātīgie nāktu palīgā aizsargāt krievvalodīgos?

— Vispirms, es tik labi neapzinos spēku samēru. Latvija tomēr ir NATO! Krīma Krievijai savā ziņā tika viegli. Krievi nāca iekšā, un vietējie viņiem pat īsti nepretojās, uz viņiem negribēja šaut. Sākumā noteikti.

Es tomēr domāju, ka tuvojas tas brīdis, ka tie, kas ir pie varas Krievijā, nāks pie prāta.

— Kas īsti ir pie varas Krievijā? Putins?

— Tā mēdz sacīt, bet tas jau ir tāds teiciens. Pie mums saka arī, piemēram, «kolektīvais Putins». Varbūt precīzāk būtu teikt, ka pie varas ir FSB (*Федеральная служба безопасности* — Federālais drošības dienests. — Red.) Ko pārstāv FSB? Valstī? Nē, tos, kas tajā pašā FSB sēž. Tie ir cilvēki,

Tie, kas uzskata Putinu par stipru politiķi, nemaz neapzinās, kas ir viņa spēks. Bet ir medaļas otra puse — visu to valstu vadītāji, kas viņam spieda roku!

kas pārstāv paši savas intereses. Kontrolē resursus, visu pārvalda.

Aterēsimies 1999. gadu, kad svešie, it kā čečeni, spridzināja mājas Maskavā un vēl citviet. Kad to pašu raudzīja darīt Rjazanā, gali ar galiem tik ļoti negāja kopā, ka kļuva skaidrs — spridzinātāji ir savējie — no FSB. (Maskavas, Volgogradas un Buinakskas māju spridzināšanas apstākļi joprojām nav noskaidroti, taču šie notikumi ļāva Krievijai sākt jaunu karu Čečenijā. — Red.) Būtībā specdienests un valdība bija apkaunoti. Bet aizbrauc Krievijas vadītāji uz samitu Helsinkos un likumīgu valstu galvu priekšā ar briesmīgi nopietnām sejām paziņo: daži runā, itin kā mēs paši spridzinot mājas; kas tā runā, tas ir pēdējais neliets un melis! Jā, viens no nopietnajiem runasvīriem bija Putins, toreiz Krievijas valdības vadītājs. Jautājums tomēr ir cits. Kas toreiz notika ar šo valstu galvām, ka viņi piekrietoši māja, jā, mēs jums ticam? Tikai tagad atjēgušies?! Tagad saprot, ka ar Putinu nav iespējams normāli sarunāties, sastrādāties, vienoties. Kā tas var

būt, ka viņš sēž pretī un nekaunīgi melo sejā? Bet cik gadu ir pagājis līdz šai atskārsmei?

— Bet Krievijas tauta neizdara secinājumus?

— Tauta, ka pārdzīvojusi šausmīgu pazīnīcināšanas laiku, nav izdarījusi secināju-

• Rubena Makarova ģimene pie Dundagas pils: Elems, Rubens ar Janu un dzīvesbiedre Līliana.

Dundadznieka foto

mus. Nepretojās vēlēšanām, kurās satikās Putins un Primakovs, un Primakovs jau tas pats specdienestu pārstāvis vien ir, tikai vecāks modelis. Visi, šķiet, bija aizrāvušies vērot, ka primakovieši sit putiniešus un otrādi, vēl arī Lužkovs pa vidu. Visi ieinteresēti vēroja, kā tas notiek jauno polittehnoloģiju mērcē. Normāla reakcija būtu kliegt: cilvēki, tas taču ir ārprāts!

Krievijas tauta ir psiholoģiski dziļi aizlauzta. Tas skaidro nespēju līdz galam iet pašattīrīšanās ceļu. Pēc 1991. gada vajadzēja notikt kardinālai visu apstākļu noskaidrošanai, bija jāizgaismo vecie partijas funkcionāri un specdienestu funkcionāri. Bet tas nenotika, un jau pēc diviem gadiem pieņēma pilnīgi apkaunojošu konstitūciju. 1977. gada konstitūcijā bija rakstīts, ka zeme, ražošanas līdzekļi, visi resursi ir tautas īpašums. 1993. gada pamatlikumā ierakstīja — privātīpašums. Bez kādas pēctecības! Sistēmu salauza, un tie, kas bija pie teikšanas, pievēca visu, ko vien varēja. Pilnīgi nelikumīgi.

— Bet vai Putins spēj nākt pie prāta?

— Jau 1999. gadā, kad Putina uznāciens bija vēl tikai pie apvārsņa, es vienā no pirmajām Krievijas interneta avīzēm DEDLAIN.RU centos skaidrot, kāpēc viņu nedrīkst laist pie varas. FSB māca savējiem kontrpropagandas darbu. Tā ābece ir vienkārša — nekādā gadījuma nedrīkst atzīt kļūdas, neveiksmes, kā gadījumā ar māju spridzināšanu. Viss jānoliedz, tas ir viens no pirmajiem likumiem. Es uzsvēru: ir ļoti viegli noskaidrot, kas noticis valstī patiesībā, jo tas ir pilnīgi pretēji tam, ko oficiāli ar milzu nopietnību apgalvo!

Diemžēl tagad jau ir tik tālu, ka žurnālistiku principā aizstāj ar propagandu, var stāstīt tautai pilnīgas stulbības, un to pieņem par pilnu patiesību.

— Cik daudz? Vai ir tā, ka aptuveni 80–85% Krievijas sabiedrības tic propagandai?

— Valstī kopumā tiešām tā arī ir. Maskavā varbūt mazāk. Grūti spriest.

— Un kas ir atlikušie 15%? Pret Putinu? Vienaldzīgie? Un vai šie samēri nedaudz mainās?

— Viss ir stipri sarežģītāk. Liela ļaužu daļa ir, teiksim, nozombēti, tic oficiāli teiktajam uz vārda un paši pastāvīgi vispār nedomā. Bet arī no to cilvēku enerģijas, kas iet ielās protestēt, nekāda efekta jau nav.

— Tagad, kad sarunājamies, Maskavā protestē pret arestu sociālajam aktīvistam Navalnijam, kas pievērsis uzmanību korupcijas un politiskajām problēmām Krievijā.

— Nelaime ir tā, ka protestēji vērsas pie varas esošajiem kā pie leģitīmas varas, bet tā nav likumīga vara! Tādas demonstrācijas neko nedod.

Cinīties ar citām metodēm, daudz radikālākām? Kāda daļa saprot, ka tā vajadzētu, bet.... viņiem ir darbs, business, ir ģimenes. Nav tik vienkārši visu likt uz šādu kārti. Palikt bez iztikas līdzekļiem... Un ar to domu

rietumu sankcijām. Kas ir ar atlikušajiem procentiem? Kādi 7% šaubās, vai gluži visai propagandai var ticēt, 5% vispār neko nedomā, un pavisam niecīgs skaits labi saprot, kā ir īstenībā, bet saprot arī to, ka neko nespēj mainīt. Vai arī viņiem ir finanšu spilvens, un tāpēc viņi nepakustinās pat mazo pirkstiņu. Vai sliktākajā gadījumā aizbrauks. Un ir jau aizbraukuši. Tādu ir samērā daudz. Arī uz Latviju.

Kāds spēks var stāties pretī Putinam? Tikai tāds, kas lieliski saprot, kas ir kas, un ir gatavs uz visu.

Krievijas tauta sevi noķērusi lamatās, kas izveidojušās vismaz pēdējos 100 gados — jau no cara laikiem. To var saukt par ārprātu uz apvainojuma pamata. Ja pieaudzis cilvēks kaut kādas lietas uztver ļoti personiski, par ko jāatbējas, tas jau ir briesmīgi. Bet ja tāda ir valsts politika? Kas mūs apvainos, tas ne divas dienas nenodzīvos...

Tie ir dziļi kompleksi, nepiepildītas dzīves. Un mazākums, daži procenti, ja runā statistikas valodā, ir šausmās un nezina, ko ar to darīt. Ko iesākt ar tiem, kas ir svēti pārliecināti par savas pārliecības nemaldīgumu un domā tādās kategorijās kā «Mūsējos sit!»? Protams, primitivisms. Bet kā ieskaidrot, ka var tomēr tā nedomāt un izturēties citādi?

Tu sākumā jautāji par Latviju... Ja aizvien lielāka daļa cilvēku šeit uztvers par pilnu patiesību Krievijas propagandu... Ir briesmīgi, ka ir cilvēki, kas uzskata Putinu par stipru politiķi, pilnīgi nesaprotot, kas ir viņa spēks. Bet uzsveru vēlreiz — medaļas otra puse ir visu to valstu vadītāju kolektīvā atbildība, kas viņam spieda roku!

Jāņem vērā ne tikai cilvēku mentalitāte Latgalē un arī Rīgā, bet arī to biznesmeņu skaits, kas saistīti ar Krieviju. Kā dzīvos tie cilvēki, kuru ekonomisko labklājību nodrošināja saikne ar Krieviju? Kā viņi rīkosies? Arī brauks prom? Samazināsies tūristu skaits no Krievijas. Ar ko to visu aizstāt? Pie mums ir iegājis jēdziens — importa aizstāšana. Par to jādodomā Latvijai. Arī Dundagai, šejienes uzņēmējiem. Kaut vai vilnas fabrikai, kam līdz šim ir labs noiets Krievijā. Runa nav tikai par zivīm, gaļu un pienu. Starp citu, pašlaik es, braukdam atpakaļ, vēl drīkstētu vest līdz 20 kilogramu zivju produkcijas. Gaļas un piena produktu — nemaz!

Ja Latvijā palielināsies sabiedrības lumpenizācija, ja pieaugs to cilvēku skaits, kas uzskatīs, ka Putins ir spēcīgs politiķis, tad pieaugs arī draudi valstij. Mentālais un ekonomiskais aspekts ir jāņem vērā. Un jādodomā vismaz divi gājieni uz priekšu — nevis, kas

• Divas Liliānas: Rubena Makarova mammas trešās pakāpes māsiņa Liliāna Zvirbule un Rubena sieva Līliana ar pastarīti.

Foto no ģimenes albuma

tumu sankcijas it kā ir domātas šauram ļaužu lokam Krievijā, bet valsts vadītāji to pārdresē visai krievu sabiedrībai, paskaidrojot, ka vaininieki ir briesmīgie rietumi. Šie 85% ļoti labi zina, ka mēs, Krievija, cināmies pret fašismu Ukrainā un ka ciešam no briesmīgo

notiks rīt, bet kas notiks parīt un aizparīt.

Es gribētu dzīvot Latvijā. Bet vai varēšu?

Alnis Auziņš

Sens tik sens

Nav divu ceļu Stāsts par kādu filmu

Gandrīz pirms gadsimta ceturkšņa, ap 1980. gadu, kinorežisors Andrejs Edvīns Feldmanis uzņēma dokumentālo filmu par zvejniecības nozari. Filmēšanas vasarā radošā grupa dzīvoja Kolkā, filmēja kolhoza *Banga* cehus gan Rojā, gan Kolkā.

Filma *Nav divu ceļu* tāda, kādu to iecerēja autori, nav saglabājusies. Tās būtiskākā daļa ir iznīcināta. Taču arī atlikusī glabā interesantas aizgājušo laiku liecības.

Šoziem tikos gan ar filmas autoru Feldmaņa kungu, gan vienu no filmā redzamiem personāžiem — tolaik kolhoza *Banga* Kolkas filiāles zivjapstrādes tehnologi Veltu Šteini.

• Filmēšanas vasarā Kolkā. Pirmajā rindā Betija (Elizabete) Hausmane un Olga Rozefelde, otrajā — režisors Andrejs Edvīns Feldmanis, Ziedonis Šmits un Elza Ešentāle.

Foto no A. E. Feldmaņa albuma

Saruna ar režisoru Andreju Edvīnu Feldmani, pašlaik Okupācijas muzeja Audiovizuālo materiālu krātuves vadītāju

— Pagājušā gadsimta 70. gados padomju valsts vadītāji atzina, ka ražošanu vajadzētu virzīt ne tikai kvantitātes, bet arī kvalitātes gultnē. Tam pieskaņoja ideoloģijas ievirzi. LPSR Valsts televīzijas un radioraidījumu komiteja saņēma pasūtījumu atspoguļot zvejniecības, zivsaimniecības tēmu. Tiem, kas nezina, der paskaidrot, bet tiem, kas zina, atgādināt — video tad vēl bija aiz tāliem kalniem, tāpēc televīzija neko nevarēja ierakstīt, un *Telefilma-Rīga* pārklāja visu spektru: uzņēma dokumentālās, mākslas un animācijas jeb, kā tolaik sauca, multiplikācijas filmas.

Tātad no augšas, no cekas (Kompārtijas

centrālkomitejas. — Red.) bija pasūtījums un dots mājiens, ka jārunā par problēmām, jāpārkritizē nebūšanas ražošana, bet pieklājīgi, maigi. Es, samērā nesen Ļeņingradā kino institūtā ieguvis kinorežisora un operatora diplomu, tāpat visa mūsu radošā grupa, jauni cilvēki, iedomājāties, ka tad jau jākritizē uz pilnu klapi. Jānis Brencis, kas dzīvoja Mazirbes pusē un ļoti pārzināja zvejniecības vidi, cilvēkus un problemātiku, uzrakstīja scenāriju. Tā tapa pamats dokumentālajai filmai *Nav divu ceļu*.

Tolaik zivsaimniecības nozarē strādāja gan zvejnieku kolhozi, apvienoti Zvejnieku kolhozu savienībā, gan valsts uzņēmums *Zapriba*, ko vadīja ukraiņis Vjačeslavs Kirejevs, kam piederēja milzīga zvejniecības flote. Viņš cēla savus kombinātus. Zvejnieku arteļiem, kolhoziem, bija savi kombināti, arī sava flote. Filmā centāmies parādīt, ka divi ceļi nav racionāli, pamatojot to ar konkrē-

tiem faktiem, ar speciālistu stāstījumu, kā izšķiež resursus, atklājot, ka milzīgajai nozvejai nav atbilstošas pārstrādes jaudas.

Jānis Brencis filmai izvēlējās divus spēcīgākos kolhozus — Rojas *Bangu* ar priekšsēdētāju Mīkeli Lismentu un Salacgrīvas kolhozu *Brīvais vilnis* ar Alfredu Šliseru. Brencis viņus ļoti pazina, priekšsēdētāji piekrita mūsu nostādnei — ķerties klāt *Zapribai* — un atklāja visas aizkulises.

Galvenais, ko uzsvērām filmā, bija tas, ka nozvejotās zivis nespēja pārstrādāt. Trūka lielo saldētavu, refrīžeratoru transports bija vājš, nekārtība valdīja autotransportā. Tas bija komplekss jautājums. Bieži vien līdz rūpnīcai nonāca daļēji bojāta produkcija, reizēm pat uz kuģa zivis jau sabojājās un tās meta okeānā.

Ko darīja? To, ko visi zināja, bet par ko nedrīkstēja atklāti runāt. Zivis veda uz lapsu fermām un mala zvēriem. Kirejevam, starp citu, bija divas maltuves.

— Vai jūs arī to nofilmējāt?

— Jā. Zinājām, uz kuru maltuvi ved *Zapribas* zivju pārpalikumu, ko nejaudā pārstrādāt, un to visu slepus nofilmējām. Dokumentējām to, kā zivis samala miltos!

— Kā tieši jūsu filmu sagrāva?

— Pirmā saķeršanās ar Kirejevu mums bija jau filmas tapšanas laikā. Viņa kabinetā notika ražošanas sēde. Mēs bijām krietni sagatavojuši jautājumus. Un tieši tāpēc, ka tas bija tik nopietni, jau dzirdot otro jautājumu, Kirejevs mūs patrieca ratā: *von ot sjuda!* Ārā! Vēl viņš kļiedza: ko jūs nodarbojaties ar tādiem sīkumiem, vai jūs zināt, kāds mums spēks? Es varu no Indijas okeāna atsaukt savu floti un ar kuģu ģeneratoriem nodrošināt visam Talsu rajonam elektrību!

produkcijas veidu.

— Jā, tomēr filmas sākotnējā iecere vairs neizskan, proti, neder divas sistēmas: zvejnieku kolhozi, kurus apvienoja Zvejnieku kolhozu savienība, un valsts uzņēmums *Zapriba*. Visai nozarei jābūt vienotai!

Lai saprastu, kādi tad bija laiki, varu pastāstīt vēl citu atgadījumu, par citu manu filmu. Man no montāžas galda nospēra dažus kadrus! Tā darbojās Čeka. Bet es savus nozagtos kadrus vēlāk ieraudzīja vienā zviedru mākslas filmā!

Tās laikam bija 60. gadu beigas, kad uz Latviju ar pirmo čarterreisu no Maskavas lidoja trimdas latvieši. Lidosta vēl atradās Spilvē. Zināju, ka tur emocijas ies pāri malām. Tā arī notika. Nofilmēju, kā pie trapa māte tur aiz elkoņiem meitu, kas tūlīt pirmo reizi mūžā ieraudzīs savu tēvu... Šo kadru man nozaga, un vēlāk ar milzu izbrīnu to ieraudzīju zviedru filmā, režisora Johanna Bergenstrola lentē *Baltijas traģēdija* par leģionāru izdošanu. Viņi to bija ielikuši kā simbolu. Bijū Kinonamā uz tikšanos ar filmas radošo grupu. Palūdzu tulkotājam Solveigai Elsbergai, lai viņa zviedriski pajautā režisoram, no kurienes viņiem tas kadrs. Līdzko režisors sāka stāstīt, tā pēkšņi blakussēdētājs viņam kaut ko iečukstēja ausī, un viņš aprāvās. Tas beidzās ar to, ka visa radošā grupa un personas, kas to pavada, ieskaitot Ļeņingradā akreditēto zviedru atašeju, atstāja Kinonamu. Bet mēs to visu nofilmējām.

— Vēl mazliet par filmu *Nav divu ceļu*... Neiznīcinātais materiāls ir ne vien ar kritisku skatu, bet arī saistošs, tā ir mūsu industriālā vēsture. Gan ražošanas attiecības, gan dokumentētie cilvēki, gan vide. Filmā redzami Kolkas steķi pie vecās rūpnīcas, kādu nav

• Kolkas steķi pie vecās rūpnīcas.

Foto no A. E. Feldmaņa albuma

• Filma top... No kreisās: Vilma Modere-Pūpolberga, filmas operators Oļģerts Zālītis un kāda nezināma darbiniece.

Foto no A. E. Feldmaņa albuma

Saprotams, ka gatavais filmas materiāls viņam nepatika. Kirejevs, ietekmīgs cilvēks arī Latvijas Kompārtijā, panāca, ka visu viņam netikamo izņem ārā. Mūsu priekšnieki bija ļoti saprotoši, bet neko nevarēja izdarīt. Man šķiet, ka izgrieztais materiāls arī arhīvā nav saglabājies. Filmas ideju iznīcināja, nosaukumam vairs nav seguma.

Bet man kā autoram bija jānožēlo grēki, jāraksta Ministru Padomei, ka esmu pāršāvis pār stripu, ka atsakos no tā visa.

— Bet vai to, kas atlika no filmas, rādīja kinoteātros?

— Noteikti bija pirmizrāde televīzijā.

— Arī atlikušais materiāls ir gana kritisks, kas diez vai patika biedriem-kungiem. Turklāt tas, ko stāsta Lisments, ir svarīgi arī mūsdienās, viņš pareizi teic: kas tā par kārtību, ja zivis no Kurzemes sūta uz Latgali, bet no Salacgrīvas — uz Talsiem. Pirmkārt, produkcija, kas ātri bojājas, otrkārt, neracionāla transporta plūsma. Nav jābūt tautsaimniekam, lai saprastu, cik tas ir mulķīgi. Tāpat atspoguļota birokrātiskā nejēdzība, kas liek gadiem ilgi gaidīt jaunas ražošanas iekārtas un mēnešiem ilgi, iekams apstiprina jaunu

jau gadus divdesmit... Kādas vēl jums atmiņas par filmēšanas laiku, notikumiem?

— Filmēšanas vasarā trīs mēnešus strādājām un dzīvojām turpat Kolkā — pie kombināta kaut kādā mājīnā pie jūras, šķiet, tādās kā kopmītnēs. Reiz abi ar operatoru Oļģertu Zālīti izbraucām ar zvejniekiem jūrā. Man atmiņā, ka filmas direktors runāja ar vietējā zastāva (PSRS armijas postenis. — Red.) priekšnieku, un tas atklāti pateica: *maļenkiju škuru vozmjom ot ribakov* — nelielu ādiņu no zvejniekiem noplēsīsim. Un tieši tajā reizē bijām liecinieki, kā sadala nodevas. Loms nebija neko liels. Pirmo daļu zvejnieki atstāja sev pašiem, otro — robežsargiem, kas ieradās pakal ar saviem maziem maišeliem. Saprotams, ka zvejniekiem vajadzēja labas attiecības ar robežsargiem. Mums, filmētājiem, bija līdzī metāla bundža, tā saucamā jalta kārba, arī tajā ielika butes. Viena ceha darbiniece savā mājīnā visu dienu tās kūpināja. Ja nemaldos, bija vēl ceturtdaļa, paredzēta kādam partijas sekretāram. Protams, tādas lietas jau mēs pat nemēģinājām filmēt.

Atceros vēl tādu gadījumu. Reiz mēs, filmēšanas grupa, braucām uz Kolku no Rojas.

Mums bija *jeraziks* (ErAZ — saīsinājums no kr. val. vārdiem «Erevānas automobiļu rūpnīca»). – Red.), laikam sešvietīga automašīna ar kulbu. Autoinspekcija kādas citas automašīnas šoferim pārbaudīja dokumentus. Mūs neapturēja. Alkoholu nebijām lietojuši, it kā nebūtu ko uztraukties. Bet mūsu šoferītis pielika ātrumu. Miliči arī. Beigās jau devām ar pilnu šusi. Trakā ātrumā iebrāzāmies Kolkas centrā un fiksi iebrāucām kādas mājas pagalmā. Paši pa durvīm ārā un prom uz savu kopmītni. Miliči tikmēr braukā un braukā pa ciemu, bet neko neatrod. Mēs ar interesi noskatījāmies.

Pārgalvīgās bēgšanas iemesls izrādījās prozaisks. Mūsu šoferis bija iesniedzis lūgumu izceļošanai uz Izraēlu un baidījās nonākt konfliktsituācijā, kas varētu apdraudēt iegūt izbraukšanas atļauju no PSRS. Viņš bija aizmirsis ierakstīt ceļazīmē pārvietošanās maršrutu...

Saruna ar to laiku kolhoza Banga Kolkas filiāles zivjapstrādes tehnoloģi Veltu Šteini

— No sākotnējās ieceres, parādīt, ka aplami ir divi ceļi — zvejnieku kolhozi, arteļi, un valsts uzņēmums *Zapriba*, filmā vairs nav ne vēsts. Taču arī palikušais ir ļoti dūšīgi tiem laikiem. Miķelis Lisments un vēl citi darbinieki atklāti runā par nejēdzībām zivsaimniecībā. Un jūs tur arī esat kādā kadrā...

— Jā, esmu. Domāju, ka filma ir uzņemta ap 1980. gadu. Līdz 1978. gadam bijām uzņēmuma *M. Plūdoņa Rojas zivju konservu kombināts* filiāle, un tikai tad Lisments mūs paņēma un pievienoja *Bangai*, kam tāpat kā *Plūdōnim* centrs bija Rojā.

— Kā jums pašai izveidojās darba dzīve mūsu pusē?

— Biju beigusi Rīgas pārtikas rūpniecības tehnikumu, un 1966. gadā ierados Kolkā kā diplomēta zivju apstrādes tehnikē-tehnoloģe. Sāku strādāt Kolkas zivju konservu fabrikā, direktors bija Cauka. 1970. gadā mūs paņēma *Plūdons*. Sāku strādāt par meistari, kas bija zemākais pakāpiens. 1967. gadā apprecējos, piecus gadus nostrādāju Kolkas fabrikas cehā Mazirbē. 1972. gadā mani aicināja atpakaļ, izkārtoja dzīvokli.

Kad 1978. gadā nokļuvām *Bangas* paspārnē, strādāju par ražošanas daļas vadītāju un tehnoloģi. 1991. gadā sākās privatizācija. Pieci puīši, viens Krievijas pilsonis no Maskavas un četri latvieši no Rojas, nopirka visu, kas piederēja *Bangai*, abas Kolkas ražotnes, gan *Baltijas* zivi, gan to galu, kur tagad ir *Līcis-93*, — kolhoza laikos tas bija viens veselums. Doma bija turpināt ražošanu. Krievija mums bija galvenais noieta tirgus, diemžēl 90. gadu beigū krīze uzņēmumu iznīcināja — 1998. gadā tas bankrotēja, 2000. gadā sadalījās: radās *Baltijas* zivs un *Līcis-93*. Starp citu, tur, kur tagad atrodas *Līcis-93* cehs, Jevgeņijs Morozovs jau *Brīvā zvejnieka* laikā uztaisīja cehu, kurā ražoja kvalitatīvas šprotes.

Es paliku *Baltijas* zivī, strādāju par ceha priekšnieci. 2007. gadā arī šim uzņēmumam radās problēmas, mencu ražošana paputēja. Par laimi, man jau tūlīt bija pensija.

— Interesants, bagāts darba mūžs! Pievērsīsimies filmas laikam! Kas palicis prātā?

Turpinājums no 5. lappuses

I pakāpes diploms 10. klases skolēnam Artim Znotam–Znotiņam (Inese Freimute).

Maijā. 3. V Popē Latvijas rogaininga čempionātā ģimeņu grupā 6 stundu skrējienā Guntaram Silam un viņa jaunākajai meitai Mārai Elīzai Silai — I vieta! **4. V** Rīgā, Melngalvju namā, prezidents Andris Bērziņš kluba *Sendienas* kopā turētājam Ainai Šleinerei pasniedz Atzinības krusta 2. pakāpes (sudraba) goda zīmi. No **6. līdz 11. V** *Comenius* projekta *Izpētīsim Zemi kopā ar bērniem un palīdzēsim to saglabāt* Kolkas pamatskolas komanda — 3 skolotāji un 9 audzēkņi — pavadīja Turcijā. **10. un 11. V** Pasaules migrējošo putnu dienās Kolkā pirmoreiz notiek *Putnu festivāls 2014*. **17. V** pili Dundagas pensionāru klubs *Sendienas* svin 20. jubileju. **24. V** LNT un a/s *Latven-ergo* erudīcijas konkursa *eXperiments* finālā

• Kadrā no filmas *Nav divu ceļu redzama zivjapstrādes tehnoloģe Velta Šteine*.

Foto no A. E. Feldmaņa albuma

— Pašu filmēšanu tikpat kā neatceros. Es par tiem gadiem nesūdzos. Bija jau labi strādāt. Lisments bija ļoti bargs vadītājs, bet reizē arī patika, vismaz mums, speciālistiem. Mans darba mūžs zivrūpniecībā bija liela dzīves skola, mācījās attieksmi pret darbu, strādāt ar cilvēkiem.

Filmā redzami kadri — pie galda sēž komisija. Tā bija kolhoza kvalitātes un standartizācijas komisija, ko nodibināja, ja nemaldos, tad, kad *Banga* apvienoja mazos kolhozus. Katru nedēļu notika degustācijas, speciālisti kopīgi skatījās produkciju. Filmā redzamā Haritonova bija kvalitātes vadītāja. Savukārt Lidija Priedīte, kas ieprecējās Sīkragā, bija laboratorijas vadītāja. Filmā daudz runā par birokrātijas līkločiem, iekams iegūst atļauju jaunu produktu ražot pārdošanai. Lisments pareizi teic, ka paiet 6–9 mēneši! Un tāpat ar iekārtām. Mūsu zinātnieki jau izgudroja dažādas zivjapstrādes iekārtas, piemēram, mencu mehanizētai apstrādei — filēšanas mašīnas, galvu griešanas mašīnu. Rīgā uzņēmumā *Peruzo* tās ražoja. Bet mēdza paiet vairāki gadi, kamēr jaunās iekārtas no izgudrošanas brīža nonāca līdz ražotājiem.

Savā laikā zvejoja ļoti daudz mencu, sēta mums bija piekrauta pilna, 50–60 tonnas! Lai gan mencas apstrādājām mehanizēti, tik un tā bija grūti ar tādu apjomu tikt galā.

— Filmā runā arī par apstrādes jaudām.

— Reizēm ar bažām skatījāmies, kā pienāk kuģi. Kā ar zivīm tiks galā? Tas bija smagi. Vajadzēja arī tā iegādāties, ka taisni uz brīvdienām sanāca vislielākie lomi! Un bija jāņem pretī. Šausmīgi. Paldies visiem darbiniekiem, kas nekad neatteica!

Kolkā zivjapstrādē pa abiem cehiem kopā bija ap 300 nodarbināto. Astoņdesmito gadu sākumā ražojām ne tikai konservus, jūrmalā bija šķūņi — sālīšanas un kūpināšanas cehs. Lielos toveros, mēs saucām par čaniem, zivis sālīja, vēlāk mērcēja un tad auksti kūpināja. Sūtīja 50 litrīgās mucīņās uz Krieviju, reņģes

iekļūst arī Dundagas komanda *Melnā pantera*: skolotāja Ilga Blumberga, Elīza Gerdiņa, Patricija Stare, Kristīne Ralle, Loretta Bergmane, Ģirts Treinovskis un Rihards Hermanis. Dundadzieki pirmoreiz bijuši stiprākie Kurzemē. **24. V** notiek Eiropas Parlamenta vēlēšanas. **26. V** pils lielajā zālē novada vadība godina labākos skolēnus un skolotājus, bet paši bērni un jaunieši iepriecina ar sirsniņu koncertu. **29. V** *Mazajā skolā* pirmoreiz notiek neparasts koncerts — priekšnesumus bērniem sniedz viņu vecāki. To mērķtiecīgi rosinājusi vidusskolas padomes priekšsēdētāja Tamāra Kaudze. **31. V** atklāj biedrības *Kolkas makšķernieku klubs* (vadītājs Oskars Sproģis) labiekārtoto Zēņa diķa apkārtni. Tas noticis ar Eiropas Zivsaimniecības fonda finansiālu atbalstu. **31. V–1. VI** notiek piektās Slīteres ceļotāju dienas.

Jūnijā. 1. VI Kolkā atklāj biedrības *Zītari*

un brētliņas — garšvielu un parastajā sālījuma.

— Bet vai vietējie dabūja zivi? Un ko vēl jūs ražojāt?

— Domāju, ka dabūja. Paši strādājošie varēja nopirkt, cik gribēja.

Mēs saņēmām daudz okeāna zivju — siļķes, paltusus, skumbrijas, stavridas. Tās silti kūpināja. No mencām taisīja fileju un gatavoja svaigi atvēsinātas, tad veda uz Rīgu, Centrālirgu. Paši arī saldējām.

Butes gan nebija. Lucīsus mala miltos... Tā ir zivs, ko grūti apstrādāt, grūti ķidāt. Ārkārtīgi darbietilpīgi, laikietilpīgi. Pavisam nedaudz apstrādājām, likām kārbīņās. Jā, reņģes arī gāja miltos.

— Vai zvejniekiem vajadzēja izmantot citādus tīklus?

— Nevajadzēja ļaut tik daudz zvejot! Kā tagad ir ieviesti limiti, tā vajadzēja arī toreiz. Zivis tik veda un veda, cilvēki strādāja caurām sestdienām un svētdienām. Ar pateicību atceros ļaudis Kolkā un Mazirbē!

— Bet nopelnīt jau varēja?

— It kā jau jā. Man kā meistarei sākumā maksāja 90 rubļus

mēnesī, vēlāk jau alga cēlās.

— Pašu filmēšanu tāpat neatceraties?

— Nē. Bet nofilmējuši mani ir, sēžu pie galda. Blakus laikam ir Lidija Priedīte. Filmēšanas grupa Kolkā arī dzīvoja, šķiet, pie *Baltijas* zivs ceha — mājiņā, kas bija tāda kā viesu māja vai kopmītne.

— Vai jums gatavo filmu neparādīja?

— Vismaz es to nezinu.

— Tad jūs šoruden filmu redzējāt pirmoreiz?

— Jā, Lāčplēša dienā. Protams, interesanti!

— Kā kolhoza laiki beidzās?

— 1991. gadā sākās privatizācija. Atnāca jaunie puīši, uzpirka Kolkas ceha strādājošo pajas un privatizēja Kolkas cehu.

— Vēl mazliet par diviem ceļiem, kas no filmas izgriezti. Tāpat nozarē strādāja gan arteļi jeb kolhozi un valsts uzņēmums?

— Jā. *Zapriba* bija valsts uzņēmums. Rojas zivju konservu kombināts bija *Zapribas* pakļautībā, kolhozi — Zvejnieku kolhozu savienības. Arī Kolkas ražotne *Plūdoņa* laikā, līdz 1978. gadam, bija pie *Zapribas*, bet no 1978. gada, kad mūs pārņēma *Banga*, nokļuva Zvejnieku kolhozu savienībā. *Zapriba* lepojās ar lielu floti, milzu kuģiem un pārstrādes rūpnīcām. Rojā bija gan *Banga*, gan *Plūdons*, divi lieli uzņēmumi, katrs savā upes pusē. Tāpat bija Ventspilī un gan jau vēl citās vietās. Tādi tie laiki bija.

Alnis Auziņš

Autors pateicas par atbalstu raksta tapšanā Aldim Pinkenam!

• Velta Šteine 2013. gadā valsts svētku sarīkojumā.

Foto no Kolkas pagasta pārvaldes albuma

(vadītāja Aija Tarlapa) izveidoto aktīvās atpūtas laukumu visai ģimenei. Tas tapis ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. No **2. līdz 13. VI** Dundagas bērnu dienas centrā *Mājas* darbojas *Pūkpētnieku* klubiņš. **7. VI** Kolkas tautas namā Rotari kluba mūzikas instrumentu projekta koncertā piedalās koklētāju ansamblis un pūtēju orķestris. Trīs gadus ilgušais projekts ļāvis abiem kolektīviem iegūt 15 725 dolāru vērtus mūzikas instrumentus. Liels paldies mūspusē labi pazīstamajam latvietim un lībietim, fotogrāfam un mūziķim, arī Rotari kluba *Dzintars* biedram Jānim Mednim! **10. VI** Dundagas pils piedzīvo unikālu notikumu — tā kļūst par pirmo vietu, kur fotoizstādi *Pazīstami, mazpazīstami, man pazīstami portreti* atklāj Okupācijas muzeja Audiovizuālās krātuves vadītājs, kinorežisors un kinooperators Andrejs Edvīns Feldmanis. **26. VI** novada domē apstiprina Dunadgas no-

vada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2014.–2020. gadam un Attīstības programmu 2014.–2020. gadam. No **29. VI līdz 4. VII** Latvijas Universitātes pētnieku un studentu grupa profesores Janīnas Kursītes vadībā dodas pa mūsu novadu, lai pētītu dzīvesstāstus un vietējās tradīcijas. Jūnijā atklāj Dundagas Veselības centrā uzbūvēto liftu.

Jūlijs. 1. VII biedrība *Domesnes* sadarbībā ar Kolkas pagasta pārvaldi un ar Rīgas brīvostas pārvaldes atbalstu rīko Kolkas bākas 130. jubileju. **7. VII** Kolkā SIA *Kolkas ūdens* un pilnsabiedrība *Talsu partneri* paraksta būvdarbu līgumu *Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Dundagas novada Kolkas pagasta Kolkas ciemā*. **11. VII** Mazirbes bibliotēkā tikšanās ar Lienī Svoku, grāmatas *Es un Dievs Bolīvijas džungļos* autori. Kolkas mūzikas skolas 20. jubileja un absolventu salidojums.

Nobeigums 11. lappusē

Par zaļu pat vēl zaļāks

Mācīties nekad nav par vēlu!

Virsrakstā izraudzījies bieži lietotu teicienu, kas tomēr šķiet īsti vietā. Stāsts būs par tiem skolēniem, kas mācās, tautas valodā runājot, vakarskolā jeb pieaugušo klasē. Mani sarunu biedri Dundagas vidusskolā bija seši apvienotās 10.–12. klases audzēkņi un viņu audzinātāja Valda Parema.

— Cik audzēkņu mācās šajā programmā? Un kādā vecumā?

Valda Parema: — Pašlaik ir piecpadsmit audzēkņi vecumā no 16 līdz 42 gadiem.

— Tagad pajautāšu skolēniem: kāpēc jūs mācāties?

Daiga Kriķīte 12. klasē: — Man nebija vidējās izglītības. Mērķis ir to iegūt, jo tas pavērtu labākas darba iespējas. Gribētu strādāt ar bērniem, un tam vajag izglītību. Tāpēc pirmais solis ir pabeigt vidusskolu, tad skatīšos tālāk.

Ritvars Petrovics 10. klasē, 28 gadus vecs: — Mācos tādēļ, lai sekmīgi iekļautos mūsdienas sabiedrībā. Uzskatu, ka vidējā izglītība ir minimums, kas jāiegūst ikkatram. Savulaik mācoties Dundagas pamatskolā, es tāpat kā daudzi domāju — rakstīt un lasīt māku, kam man citi mācību priekšmeti? Kāpēc tērēt laiku, piemēram, matemātikas formulu apguvei, kvadrātsakņu vilkšanai, ja nesaskatu, kā dzīvē to lietot, ja ikdienā to nevajadzēs? Tagad domāju citādi. Ar gadiem esmu sapratis izglītības būtisko lomu un to, ka visi mācību priekšmeti kaut kādā ziņā attīsta domāšanu, trenē atmiņu.

— Bet noderētu arī diploms?

Ritvars: — Protams, gribētos jau arī augstāko izglītību, kā citādi. Mani saista uzņēmējdarbība. Starp citu, uzskatu, ka pēc 9. klases jaunieši bieži vien vēl nav tik nobrieduši, lai saprastu, ko viņi gribēs dzīvē darīt, un bez īsta pamatojuma izvēlas arodskolu. Ja nošauts greizi, uz vidusskolu jau vairs atpakaļ neatnāks. Tāpēc man liekas, ka pareizāk ir pabeigt vidusskolu, tad ir lielāka sapratne par nākotnes izvēlēm. Būtu jāiesaistās vecākiem, lai palīdzētu bērnam pieņemt pareizāko lēmumu.

— Paldies! Vēl palūgšu meiteņu viedokli!

Rīta Onofriļčuka 12. klasē: — Strādāju piensaimnieku lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajā sabiedrībā *Dundaga*, atbildu par darba un vides aizsardzību. Apvienot darbu un mācības nav viegli. Taču mērķis ir skaidrs. Manā darbā vajag augstāko izglītību.

Sandra Bekmane 12. klasē: — Doma pabeigt vidusskolu bija sen. Pirms daudziem gadiem jau iestājos vakarskolā, pusgadu nomācījos un pametu. Tā toreiz iegrozijs apstākļi. Piedzima meita. Tad bija neērti nākt uz skolu. Likās, ja tev ir bērns, kā tad tu vēl iesi skolā. Tagad strādāju, pavisam man ir trīs bērni, divi no viņiem ir mazi, visjaunākajam tikai 2 gadi, vidējam — 5. Rūpju netrūkst, darba arī.

Doma pabeigt vidusskolu urdījusi sen un ik pa laikam... Iespējams, pietrūka cilvēku, kas pamudinātu. Un tad tādu satiku — draudzeni, kas arī mācījās vakarskolā un uzsvēra, ka ir taču citi, kas mācās. Viņa mani iedrošināja.

Gribēju atsākt jau agrāk. Tieši tad mana vecākā meita mācījās vidusskolā, un es ar viņu kopā būtu beigusi.

— Tas būtu skaists dubultizlaidums! Un lētāk arī.

Sandra: — Meita gan īsti to negribēja. Bet tas nemaz nebija iespējams, jo tieši tad dažus gadus bija pārtraukums — vakarskolas Dundagā nebija.

Tā nu es 2013. gada 5. septembrī aizvedu bērnu uz bērnudārzu, satiku draudzeni, un mana dzīve mainījās. Gadus divdesmit nebiju mācījusies...

— Cik viegli pēc tāda pārtraukuma bija atsākt mācības?

Sandra: — Pirmajā nedēļā domāju: ko es te daru? Nebija viegli, viss bija ievērojami mainījies. Bet pamazām vien iekļāvos, un nu jau viss ir kārtībā.

Savā ziņā esmu sākusi dzīvi no jauna — man ir mazs bērns, pati eju skolā! Arī es uzskatu, ka vismaz vidējā izglītība ir jāiegūst, tas noteikti var noderēt turpmākajā darba

dzīvē. Ko tad tu ar nepabeigtu vidējo iesāksi?

Valda: — Sandra pati uzmundrina, izpalīdz citiem.

— Ko nozīmē izpalīdzēt — ļaut nošpikot? Vai pie skolotājas Valdas tas ir iespējams? Bet varbūt skolēniem, kam pa vidu bijis ilgāks pārrāvums, špikošana ir piemirsusies?

Sandra: — To mēs nedarām. Un kontrol-darbus parasti katrs raksta savā laikā.

Valda: — Jau mācoties 11. klasē, Sandra bija labiniekos, un pagājušā gada nogalē vienīgā no vakarskolas saņēma atzinības rakstu par labām un teicamām sekmēm. Bet viņai tad nebija laika saņemt, jo vienlaikus bija jāiet uz eglīti bērnam!

(Šo rindiņu autors izmanto izdevību un pasniedz atzinības rakstu un liecību!)

• Daļa no neklātienas klases. Pirmā no labās Valda Parema.

Autora foto

— Vēl mums divas meitenes nav runājušas!

Marija Antmane 11. klasē: — Domāju pēc vidusskolas studēt. Man pārtraukums mācībās nav bijis, bet apstākļi tā iegrozijs.

— Varētu būt priekšrocība, jo pauze nav bijusi. Kādas jums ir nākotnes ieceres?

Marija: — Gribētu studēt jurisprudenci.

Lelde Muhanova 11. klasē: — Pirmais mērķis ir pabeigt vidusskolu. Pēc tam — mācīties tālāk. Tieši ko, vēl neesmu izlēmusi.

Man ir divi bērni, vecākais sāka mācīties 1. klasē. Es biju ļoti jauna māmiņa, man pirmais bērns piedzima, kad pati mācījos 9. klasē. Tagad atkal pati mācos — sevis dēļ, bet gribu arī parādīt citiem, ka man, jaunai māmiņai, dzīve nav apstājusies, ka varu tikt galā ar bērniem, māju un vēl mācīties.

— Valda, cik ilgi tu strādā ar vakarskolas audzēkņiem?

Valda: — No tiem laikiem, kad vidusskola bija vēl pilī. Jau tad skoloju vakarniekus savā mācību priekšmetā.

— Tas nozīmē, ka vismaz 40 gadus!

Valda: — Tā ir. Un tad arī bija īsta vakarskola, audzēkņi mācījās pēcpusdienās — līdz septiņiem astoņiem vakarā. Šis mācību veids ir piedzīvojis dažādas pārmaiņas. Ilgus gadus Dundagā gan notika mācības, taču oficiāli bijām Talsu vakarskolas filiāle. Dundagā tikai izmantojām šīs skolas telpas. Es tad par šo darbu atbildēju. Radās dažādas ķibeles, piemēram, gandrīz vai bija jāizlūdzas, lai vidusskolas diplomu ļauj izsniegt Dundagā. Citādi būtu muļķīgi — diplomu dotu Talsos, bet svinīgais pasākums taču notika šeit.

— Tagad atkal esat Dundagas vidusskolas paspārnē. Kas vēl ir mainījies?

Valda: — Mainījies ir audzēkņu skaits.

Kādreiz bija vairāk, tad saruka tik ļoti, ka nevarēja piepildīt vienu klasi. Tāpēc pirms dažiem gadiem vakarskolas pat nebija. Par laimi, tagad atkal atjaunoja.

Savulaik bija atsevišķa 12. klase, un kopā mācījās tikai 10. un 11. klase. Tad skolotājam bija vieglāk, un ieguvēji bija arī 12. klases audzēkņi, kam jāgatavojas eksāmeniem. Tagad ir grūtāk. Piemēram, man bioloģijā ir viena stunda, un saprotams, ka es divpadsmitajiem nespēju iedot tik daudz, cik viņiem pirmseksāmenu laikā vajadzētu.

— Jūs ikdienā runājat par vakarskolu vai par pieaugušo klasi. Kāds ir oficiālais nosaukums?

Valda: — Vispārējās vidējās izglītības vispārīzglītojošā virziena izglītības programma — neklātienē.

— Vakaros skolēni sen vairs nemācās?

Valda: — Tā bija pils laikos — sen tā vairs nav. Pašlaik mūsu audzēkņiem kontaktstundas ir pirmdienās un otrdienās pēc īpaša stundu saraksta, ir arī papildiespējas — apmeklēt individuālās konsultācijās, kurās var noskaidrot visu, kas palicis nesaprasts, kā arī uzrakstīt iekavētās ieskautes un kontroldarbus.

Pašreizējos skolēnus gribu paslavēt par

— Pasmagi.

Valda: — Jā. Bet jāuzteic Guntis Pirvits, viņš ir saprotošs vadītājs.

— Ritvar, jums darba devējs arī ir pretimnākošs?

Ritvars: — Jā. Darbs jau jāpadara tik un tā, tas prasa laiku, koncentrēšanos, atbildību. Brīžiem iekavējas skola, brīžiem darbs. Domāju, ka daļa skolēnu pamet mācības tieši lielā apjoma dēļ. Es cenšos paspēt visu. Grūti, bet ne neiespējami.

— Un droši vien vajag stingru pašdisciplīnu.

Ritvars: — Tā ir. Skola ir divas dienas nedēļā, bet pārējo laiku pašam jāmacās.

Valda: — Tieši tā. Ļoti daudz ir atkarīgs no skolēnu darba, gribasspēka, laika plānošanas. Patstāvīgajam darbam ir milzu nozīme.

Rita: — Plānot nozīmē salāgot savu laiku un iespējas ar skolotāja iespējām.

— Vai neklātienas skolēni kaut nedaudz iekļaujas arī skolas lielajos pasākumos?

Valda: — Jā, un tas ļoti iepriecina. Piedalāmies svinīgajos pasākumos, piemēram, valsts svētkos, arī labdarības pasākumos. Esam gājuši nakts trasītēs. Mūsu vidusskolas atbalsta biedrības rīkotajā Ģimeņu dienā bija arī mūsējie, taisnība, ne kā atsevišķa komanda. Mūsējie startēja kopā ar saviem bērniem. Cenšamies iekļauties skolas norisēs, cik nu kuram darba un ģimenes apstākļi ļauj.

— Un kā ar žetonu vakaru?

Valda: — Kur nu bez tā! Žetonu vakarā piedalāmies vienmēr.

— Manuprāt, iedarbīgākā reklāma teju visās jomās ir otram pavēstīt. Jūs sākumā stāstījāt, kā paziņas iedrošinājuši atnākt uz skolu. Tagad jūs paši varat paskubināt savus draugus un radus, ja kādam vēl nav vidējās izglītības.

Sandra: — Jā, jā. Ja labi grib, tad var. Tikai jāsaņem! Ik pa laikam cits citu uzmundrinām.

Ritvars: — Es ieteiktu nebaidīties, atnākt un pamēģināt! Uzskatu, ka vakarskola ir ļoti laba iespēja tiem, kas palikuši bez vidējās izglītības! Vietējiem nav jāmēro tāls ceļš, skolu var savienot ar darbu. Tieši šāda iespēja arī vairāk motivē.

Valda: — Par mums nemitīgi rūpējas un atbalsta direktore Aiga Štrausa un mācību pārzine Inese Freimute. Mums ir brīnišķīgi, pretimnākoši skolotāji, es apbrīnoju viņu saprotošo attieksmi! (Visi klātesošie piekrītoši māj ar galvām.)

Sandra: — Skolotājiem ir daudz grūtāk nekā mums! Viņus var tikai apbrīnot.

Daiga: — Ļoti svarīgs ir skolotāju uzmun-drinājums. Skolotājs iedrošina — tu vari! Reizēm tikai pasmaida, bet tas ir tik svarīgi! Es zinu, ka viņi mūs mīl. Skolotāja Valda mums ir kā mamma, visus vāc kopā.

— Un skolotājai Valdai bez jums arī kā svarīga pietrūktu.

Valda: — Jā. Sirds sāp par tiem, kas neiztur, ļaujas mazdūšībai un pamet mācības.

— Kā laika gaitā vispār ir mainījusies jauniešu attieksme pret skolu un izglītības dotajām iespējām? Atceros, manā skolas laikā daļa jauniešu, īpaši zēni, aizrāvās ar nau-das pelnīšanu, reizēm pat vispār pametot skolu.

Valda: — Domāju, ka visos laikos ir tādi jaunieši, kas skatās dziļāk un tālāk, un viņi novērtē izglītības nozīmi, un ir tādi, kas vispirms skatās uz naudu. Lielā daļa no tiem, kas devušies uz ārzemēm, ir aizbraukuši peļņas dēļ.

Dažas būtiskas lietas ir mainījušās pašos pamatos. Kādreiz vidējā izglītība līdz noteiktam vecumam bija obligāta, tad vajadzēja mācīties, un viss. Bija laiks, kad ļoti prasīja izglītību, piemēram, cilvēkiem bija jāaiziet no darba bērnudārzā, jo ar pedagoģiskās skolas izglītību vien nepietika.

Man šķiet, ka tagad sabiedrība no jauna sāk izprast izglītības lielo nozīmi gan darba dzīvē, gan bērnu audzināšanā, gan daudzās citās jomās. Vidusskola — tas nav nekas īpašs. Tas ir tikai sākums.

Alnis Auziņš

Smuks kā bilde!

1. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atbalstītajā projektā Dundagas pils ieejas portāls ieguva jaunu nojumi.

Diānas Siliņas foto

2. Luterāņu draudzes svētdienas skolas eglīte.

Armanda Klāva foto

3. Radošā komanda ar iestudējumu «Kā zaķēns saplīsa» iepriecināja novada pirmsskolas bērnus Dundagā, Kaļķos, Kolkā un Vīdālē.

Dainas Miķelsones foto

4. 2014. gadā Latvijas Volejbola federācijas «Kausa izcīņā» jauniešiem volejbolā D-2 grupas zēni Alekss Fesenko, Alekss Gorjunovs, Nils Kuģinieks, Dāvis Alkšbirze, Rūdolfs Remess, Elvis Engelbergs, Edijs Kārklis, Madars Mauriņš, Markuss Ekers un Kārlis Blūmentāls (skolotāja Una Sila) ieguva 2. vietu valstī.

Gundegas Lapiņas foto

3. Nosauciet 1–3 pasākumus, ko vajadzētu īstenot jūsu ciemā šajā gadā! _____

4. Vai jūsu ciemā vai tuvākajā teritorijā iedzīvotājiem vajadzētu izveidot ciema valdi? Ja «jā», lūdzu, miniet kandidātus! ☐ vajag ☐ nevajag ☐ grūti pateikt
piezīmes, paskaidrojumi _____

5. Cik reizes pēdējā gadā esat vērsušies pašvaldībā, lai risinātu savus jautājumus? ☐ ne reizi ☐ 1–3 reizes ☐ 4–5 reizes ☐ vismaz 6 reizes

6. Kā parasti sazināties ar pašvaldību (iespējamās vairākas atbildes)? ☐ vērsties tieši pie amatpersonām ☐ zvanot konkrētam speciālistam ☐ apmeklējot speciālistu

☐ rakstot vēstules pa pastu ☐ rakstot epastā ☐ izmantojot Dundagas un Kolkas interneta vietnes ☐ nesazinās

7. Kas jums visvairāk nepatīk pašvaldības darbā? ☐ birokrātija ☐ darba organizācija ☐ darbinieku kvalifikācija ☐ sadarbība ar iedzīvotājiem ☐ cita atbilde _____

8. Kurās jomās pēdējā gadā darbs ir uzlabojies? ☐ administrācijas ☐ kultūras ☐ sociālajā ☐ būvniecības ☐ saimnieciskajā ☐ pašvaldības policijas ☐ avīzes

☐ cita _____

9. Kurās jomās pēdējā gadā darbs ir pasliktinājies? ☐ administrācijas ☐ kultūras ☐ sociālajā ☐ būvniecības ☐ saimnieciskajā ☐ pašvaldības policijas ☐ avīzes

☐ cita _____

10. Citi ieteikumi pašvaldībai

_____
_____
_____

11. Jūsu dzimums? ☐ sieviete ☐ vīrietis

12. Jūsu vecums? ☐ līdz 18 ☐ 19–24 gadi ☐ 25–34 gadi ☐ 35–49 gadi

☐ 50–59 gadi ☐ 60–80 gadi ☐ 85 un vairāk

Paldies par atsaucību!

Atbildes līdz 5. II lūdzam nodot domes ēkā, Kolkas pagasta pārvaldē, novada bibliotēkās, sūtīt pa pastu: Alnim Auziņam, Pils ielā 14, Dundagā, Dundagas novadā, LV-3270, vai e-pastu: alnis@dundaga.lv.

13. Nodarbošanās veids un vieta!

	Dundagas pagastā	Kolkas pagastā	Rīgā	citur	nedaru to
algots darbs	☐	☐	☐	_____	☐
mācāties	☐	☐	☐	_____	☐
mans bērns/-i apmeklē skolu, bērnudārzu	☐	☐	☐	_____	☐